Leto XXIV., št. 37 | Poštnina plačana v gotovini. Postgebühr bar bezahlt. | Ljubljana, sreda 16. februarja 1944 | Preis — Cena 1.— L

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Izključno zastopstvo za oglase iz Italije in inozemstvo: UPI S. A., MILANO

Računi: za Ljubljansko pokrajino pri poštno-čekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti, Corr. Post. No 11-3118

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina znaša mesečno Lir 18.—, za inozemstvo vključno s »Ponedeljskim Jutrom« Lir 36.50.

Uredništvo:
Ljubljana, Puccinijeva ulica št. 5. — Telefon štev. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

Starke Sowjetangriffe in schweren Kämpfen abgewiesen

Westlich Narwa feindliches Landungsunternehmen zerschlagen - In sieben Tagen 206 Sowjetflugzeuge vernichtet — Im Landekopf Nettuno Späh- und Stosstrupptätigkeit

Aus dem Führerhauptquartier, 15. Febr. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

An der Ostfront wiesen unsere tapferen Truppen auch gestern im Raum südöstlich Kriwoi Rog, westlich Tscherkassy, östlich Shaschkoff, bei Witebsk, zwischen Ilmen- und Peipus-See sowie im Raum von Narwa starke Angriffe der Sowjets in schweren Kämpfen ab. Eigene Angriffe führten in mehreren Abschnitten zur Vernichtung stärkerer feindlicher Kampfgruppen.

Westlich Narwa wurde ein feindliches Landungsunternehmen unter hohen Verlusten für den Gegner zerschlagen. Zwei Kanonenboote, mehrere Kutter und Landungsfahrzeuge wurden dabei versenkt.

Im hohen Norden setzten schnelle deutsche Kampfstaffeln ihre Angriffe gegen den Transportverkehr auf der Murmanbahn fort und beschädigten drei Züge schwer.

In den Abwehrkämpfen am unteren Dnjepr hat sich die pommersch-mecklenburgische 258. Infanteriedivision mit unterstellten Truppen unter Führung des Generalmajors Bleyer hervorragend bewährt.

In der Zeit vom 8. bis 14. Februar wurden an der Ostfront 203 feindliche Flugzeuge bei 27 eigenen Verlusten vernichtet.

In Italien kam es auch gestern im Landekopf von Nettuno ausser beiderseitiger Späh- und Stosstrupptätigkeit zu keinen wesentlichen Kampfhandlungen. Fernkampfbatterien nahmen Schiffsziele im Hafen von Nettuno mit beobachteter Wirkung unter Beschuss und zwangen zwei Zerstörer zum Abdrehen. Auf einem Flugplatz bei Nettuno entstanden durch das Wirkungsfeuer unserer Artillerie Brände in Munitions- und Treibstofflagern.

Die Luftwaffe griff mit Schlachtfliegerverbänden den Hafen von Anzio an, warf mehrere Vorratslager in Brand und setzte bei Aprilia feindliche Batterien ausser Gefecht.

Bei Cassino griff der Feind infolge seiner hohen Verluste an den Vortagen gestern nicht weiter an.

In den Morgenstunden des 15. Februar griffen feindliche Kampffliegerverbände die historische Abtei Cassino an, obwohl sich im Kloster selbst und in seiner näheren Umgebung kein deutscher Soldat befindet. In den Anlagen des weltberühmten Klosters entstanden schwere Schäden.

Über dem italienischen Raum wurden gestern 17 feindliche Flugzeuge abgeschossen.

Deutsche Schnellboote führten in der vergangenen Nacht ein Unternehmen unter der englischen Küste trotz feindlicher Zerstörer-Geleitgriffe planmässig und ohne Verluste durch. Zur gleichen Zeit stellten deutsche Vorpostenstreitkräfte vor dem holländischen Hafen Ymuiden britische Schnellboote, versenkten in hartem Gefecht drei dieser Fahrzeuge und zwangen die übrigen zum Abdrehen. Die zurückkehrenden Schnellboote griffen diesen angeschlagenen feindlichen Verband an, schossen zwei weitere Boote zusammen und beschädigten mehrere andere. Der Gegner erlitt hierbei hohe blutige Verluste. Unsere Boote kehrten mit geringen Schäden vollzählig in ihre Stützpunkte zurück.

Socialna pravičnost temelj novega reda

Govor državnega vodje Rosenberga v Gdansku

Gdansk, 14. febr. DNB. Na velikem zborovanju okrožja Gdansk narodnosocialistične nemške delavske stranke je govoril državni vodja Rosenberg. Med drugim je izvajal:

V tej vojni se vodi borba za pojmovanje, kako je treba socialnopolitično voditi narod in državo, namreč, kake pojme in ideje imamo o socialni pravičnosti. Ta klic po pravičnem socialnem redu je prešinil že pred sto let vse narode Evrope. 19. stoletje nam je prineslo tehnično revolucijo v strmjenosti, ki je povzročala državnim vodstvom probleme, ki si jih prej nikakor niso mogli predstavljati. Nastala so velemesta, veliki industrijski koncerni. Da so se ljudje temu razvoju upirali in zahtevali novo obliko življenja moramo narodni socialisti kot popolnoma pravilno pripoznati. Ostaja nam pa nepojmljivo, ker se sredi tega razvoja razni narodi niso pokazali toliko politično zreli, da bi ta razvoj preokrenili, temveč se je v ta razvoj vrinil mednarodni žid z vsem svojim priveskom.

Narodni socializem je premostil, kar je naše globoko prepričanje ono globel, ki je obstojala desetletja med meščanstvom in proletarijatom. Plemstvo in delavci, kmetje in znanstveniki so se pridružili novemu svetovnemu nazoru, novi državni zamisli. V tem spoznanju smo si ustvarili nekatere simbole, da bi ta spoznanja privedli pred oči vsega nemškega naroda, delovno službo in viteški križ. Delovna služba je obveznost in častna služba za doraščajočo mladino. S tem je bila ustvarjena skupnost časti in dela, viteški križ pa nam pove, da sta čast in hrabrost maršala isto kakor navadnega strelca.

Če si danes ogledamo naša bombardirana mesta, potem spoznamo pomoč celokupne narodnosocialistične stranke. Temu bi lahko kdo oporekal, češ, tudi v drugih državah obstojajo dobrodelne ustanove, toda tukaj se narodni socializem zelo razlikuje od dobrodelnosti srednjega veka kakor tudi od dobrodelnosti liberalne dobe. Mi, narodni socialisti, ne darujemo iz usmiljenja, temveč zaradi pravičnosti, mi ne darujemo iz pomilovanja, temveč zaradi občutka dolžnosti. Usmiljenje ima nepreje ten prizvok prijaznega darovalca. Črnoborzijanci in boljševiški vodje hočejo preprečiti, da bi se na evropskem kontinentu chranil primer socialnega mišljenja, ker dobro vedo, da bi bil konec dobe izžemanja na vsem svetu, če bi se kjer koli na svetu ukoreninila misel socialne pravičnosti. To veže New York in Moskvo proti nam.

Mi pa smo prepričani, da pomeni ta vojna svetovni preokret svetovnonazorne in politične narave v strukturi evropskega kontinenta kakor tudi v razmerju sil na svetovnih tržiščih. Mi vemo, da se zadnja obupna akcija dvestoletnega procesa, ki se imenuje boljševizem, predstavlja tudi samo kot protest proti novemu svetovnemu redu in da mi ne branimo samo starega nemškega izročila temveč da smo pri izvajanju socialne pravičnosti dejansko revolucijonarji evropskega kontinenta.

Nobene izmenjave diplomatskih not s finsko vlado

Berlin, 14. febr. DNB. V nemškem zunanjem ministrstvu so na posebno vprašanje izjavili, da ne vedo ničesar o neki domnevni nemški noti Finski oziroma o finski noti Nemčiji. Izgleda, da toz devne govorice, ki jih je razširil neki švicarski list, izvirajo iz angloameriškega vira, ki je zelo zainteresiran na živčni vojni.

Berlin, 14. febr. DNB. V berlinskih političnih krogih so pri presoji vprašanj, nastalih vsled smer škega pritiska na Finsko, in moskovskih groženj Helsinkom, skrajno rezervirani. K vestem, oziroma govoricam o potovanju finskih politikov v Stockholm, tukaj niso zavzeli nikakega stališča, z zanimanjem pa beležijo tako iz britanskih kakor iz moskovskih virov izvirajoče informacije, da se bo morala končno Finska odločiti ne da bi lahko računala na efektivno pomoč Anglije ali Zedinjenih držav. Nesposobnost Angloameričanov, da bi poleg nesmiselnih opozoril in obljub tudi dejansko kaj storili za boljševizmu izročene države, se na finskem primeru enkrat jasno kaže kakor v poljsko-sovjetskem sporu, ki je postal zopet pereč vsled »Pravdnega« napada na poljsko izseljeniško vlado.

Bern, 14. febr. Curiški list »Tat« objavlja pod naslovom »Pot v boljševiško leto 1944?« uvodnik o usodnem boju finskega naroda. List opozarja, da so l. 1939 spremljale finski junaški boj tudi simpatije nevtralnih dežel, danes pa neki nevtralni tisk molči, čeprav je takrat kar gorel pravičnosti. »Ne moremo verjeti«, piše švicarski list, »da bi to mrzlo molčanje povzročila »krivda« onega naroda, ki je takrat neverjetno trpel in ki se odtlej vsled razvoja usode borí ramo ob rami s svojimi zavezniki proti skupnemu sovražniku. Ne moremo verjeti, da mora ta narod sedaj prenašati to preresno majanje z glavo.

Menimo, da Finci niso postali drugačni, kakršni so bili takrat, pač pa izgleda, da izhaja molk tega tiska odtod, ker je spremenil stališče. L. 1939 je bila Sovjetska Rusija zelo daleč na vzhodu. Njena dejanja so bila vsled tega prostaški, in Finec je veljal za junaka, danes pa stoje nekateri deli nevtralnega tiska pred garderobo prepričanja in še ne vedo, kakšno krinko naj bi si nadeli. Finski narod jim je postal tuj, njegova usoda jih ne razburja več, ker simpatije niso več popolnoma nenevarne. Mi pa hočemo ubogemu finskemu narodu ostati danes še bolj zvesti in ot jati s srčnimi čustvi mraz teh nevtralnih časopisov«.

Stockholm, 14. febr. »Sovjetske bombe, ki so bile v soboto odvržene na švedsko ozemlje, morajo dati Švedom kaj misliti«, piše list »Dagsposten« v uvodniku. Treba se je čuditi, s kakšno zanesenostjo in nepozornostjo gledajo sovjetski letalci na svojo »visoko nalogo«, da pripravijo sever za »svetovno demokratski« mir. List zahteva oster švedski protest in izraža upanje, da so o sprejetih švedska letalska obramba pripravljena, čim bo dan na finski strani alarm, nakar naj bi se dvignili švedski lovci in preprečili sovjetskim letalcem še nadaljnje »spreglednje meje«.

Budimpešta, 15. febr. V zvezi z živčno vojno proti Finski piše »Magyarorszag«, da Finska ni pripravljena izvršiti samomora. Ve, da utegne biti sovjetski pritisk olajšan samo z bolestnimi privolitvami. Lahko pa si predstavljamo, kaj bi pomenila zasedba Finske po ruskih armadah: uničenje finskega socialnega reda in iztrebljenje najodličnejših osebnosti ter širokih narodnih elitnih slojev. Poleg tega bi bila Finska popolnoma boljševizirana in degradirana na stanje vazalne države Sovjetske zveze. Nadaljnji razvoj zavisi od tega, kakšno zadržanje bo pokazala Moskva. Če je pripravljena omogočiti pametno ureditev, obstoja upanje in prvemu koraku utegnejo slediti nadaljnji, če pa ne, morajo tudi ostale majhne evropske države vedeti, da so zaman njihova upanja v mirno ureditev.

Wendell Wilkie kandidat za ameriškega predsednika

Stockholm, 15. febr. Wendell Wilkie je v ponedeljek uradno objavil svojo kandidaturo za republikanskega predsedniškega kandidata. Tudi guverner Bricker iz Ohia se poteguje za predsedniško kandidaturo republikancev.

Močni sovjetski napadi v težkih bojih odbiti

Zapadno od Narve razbita sovražnikova izkrcevalna akcija — V sedmih dneh uničenih 206 sovjetskih letal Na nettunskem predmostju delovanje izvidniških in udarnih čet

Führerjev glavni stan 15. febr. DNB. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil objavlja:

Na vzhodnem bojišču so naše hrabre čete tudi včeraj odbile na področju južnovzhodno od Krivega Roga, zapadno od Čerkasov, vzhodno od Žaškova pri Vitebsku, med Ilmenskim in Čudskim jezerom ter pri Narvi v težkih bojih močne sovjetske napade. Lastni napadi so dovedli v več odsekih do uničenja močnih sovražnikovih bojnih skupin.

Zapadno od Narve je bila razbita sovražnikova izkrcevalna operacija z velikimi izgubami nasprotnika. Dve topničarki, več enojambornic in izkrcevalnih vozil je bilo pri tem potopljenih.

Na Arktiku so nemške brze bojne jate nadaljevale napade proti prevoznemu prometu na murmanski železnici in težko poškodovale 3 vlake.

V obrambnih bojih ob spodnjem Dnjepru se je posebno odlikovala pomorjansko-meklenburška 258. pehotna divizija s podrejenimi četami pod poveljstvom generalnega majorja Bleyerja.

Od 8. do 14. februarja je bilo na vzhodnem bojišču uničenih pri 27 lastnih izgubah 206 sovražnikovih letal.

V Italiji tudi včeraj ni prišlo razen obojestranskega delovanja izvidniških in udarnih čet do nobenih bistvenih bojev. Daljnostrelne baterije so z opazovanim učinkom bombardirale ladijske cilje v nettunski luki in prisilile dva ruška, da sta odplula. Na nekem letališču pri Nettunu so izbruhnili zbog učinkovitega ognja našega topništva požari v skladiščih municije in pogonskega goriva.

Letalstvo je napadlo z oddelki bojnih letal luko v Anziju, zažgalo več oskrbovalnih skladišč in onesposobilo pri Aprilji sovražnikove baterije.

Pri Cassinu sovražnik zaradi svojih velikih izgub v prejšnjih dneh včeraj ni več napadal.

V jutranjih urah 15 februarja so napadla sovražnikova bojna letala zgodovinsko opatijo Cassino, dasi pa bilo v samostanu in njegovi bližnji okolici nobenega nemškega vojaka. V napravah svetovno znanega samostana je nastala velika škoda.

Nad italijanskim področjem je bilo včeraj sestreljenih 17 sovražnikovih letal.

Nemški brzi čolni so izvedli v pretekli noči načrtno akcijo brez izgub ob angleški obali in sicer navzlic sovražnikovim napadom ruškov. Istočasno so nemške predstražne sile napadle pred holandsko luko Ymuiden angleške brze čolne, potopile v ostrem spopadu tri in prisilile ostale, da so se umaknili. Brzi čolni, ki so se vračali nazaj, so napadli ta okrnjen sovražnikov oddelek, uničili dva nadaljnja čolna in poškodovali več drugih. Nasprotnik je utrpel velike krvave izgube. Naši čolni so se z malenkostno škodo polnoštevilni vrnili na svoja oporišča.

K položaju na vzhodnem bojišču

Berlin, 14. febr. DNB. 224 uničenih sovjetskih oklopnikov, 118 razdejanih ali zaseženih topov kalibra 12.2 in več, 23 sestreljenih letal nam pove, da se težki boji kljub vedno hujšemu blatu v vseh odsekih fronte ne le nadaljujejo, temveč da pošiljajo boljševiki v borbo ogromne rezerve sil in vojnih potrebščin in da s porastom nemških protisunkov borba na vseh središčih narašča. To velja tako za področje severno od spodnjega Dnjepra, kjer so boljševiki poizkusili v okolici Krivega Roga z ojačenimi silami vseh bojnih sredstev vdreti v nemške postojanke, kakor tudi za borbe na področju zapadno od Čerkasov in vzhodno od Žaškova, kjer so samo včeraj izgubili 127 oklopnikov in 68 topov velikega kalibra. Toda tudi na področju Dubna je bila včeraj uničena cela sovjetska skupina. Doslej zaključene borbo obrambne bitke južno od Berezine so nadaljnji dokaz, koliko žrtev morajo boljševiki žrtvovati v tej veliki zimski bitki. V srednjem odseku niso pri nadaljevanju obkolitvenih napadov dosegli nobenih važnih uspehov in tudi v severnem odseku se opaža vedno bolj jasno utrditev nemškega položaja.

Nov težak udarec nemškega letalstva London u

Berlin, 15. febr. DNB. Nemške jate bojnih letal so izvedle v poznih večernih urah 13. februarja ponovno težek napad na London. Ko so bila nemška letala malo pred 21. prispela nad mestno ozemlje, je takoj pričela delovati londonska obramba vendar pa ni zamogla odvrniti nemških prodirajočih napadalnih valov od zaukazanih ciljev. Cele serije ruških bomb, pomešanih s številnimi zažigalnimi bombami, so padle na cilje mestnega področja Londona, kjer so si zaporedoma sledile eksplozije in so bili povsod vidni veliki požari. Nemški letalski napad je bil četrti tako močni od 21. januarja l. 1944. Kakor pri prejšnjih napadih so bile tudi tokrat nemške izgube zelo majhne.

Silovito boji za Cassino

Berlin, 14. febr. DNB. Dogodke na italijanskih bojiščih je v zadnjih 24 urah označevala izredna silovitost bitke za Cassino, ki je zaradi svoje jakosti zasenčile boje na vseh drugih bojiščih in tudi na nettunskem predmostju. V bočnem in križnem ognju težkega nemškega orožja, ki je izkoristilo kot svoje postojanke zlasti višine severozapadno od Cassina so napadalci, ki so s fantastično podporo vojnega materijala včeraj in davi prešli v napad na Cassino, doživeli težke izgube. Zaradi svoje številčne premoči jim je sicer uspelo, da so začasno vdrli do srede mestnih ruševin, v tem trenutku pa so jih energični čelni in bočni protisunki nemških oddelkov vrgli zopet nazaj ter jih zasledovali do izhodiščnih postojank. Več sto mrtvih Američanov je znova pokrivalo bojišče. Privedeni so bili ujetniki. Nemške črte so ostale v polnem obsegu v nemških rokah.

Na predmostju pri Nettunu so težki nemški topovi pomembno ovirali oskrbovalni promet invazijskih čet pri Anziju in Nettunu ter na cestah pontinske ravnine. Nemške letalske sile so med dnevnimi in nočnimi napadi potopile z bombami težkega kalibra trgovsko ladjo s 6000 tonami, dve nadaljnji tovorni ladji s skupno 10.000 tonami pa sta bili z bombami težko poškodovani. Večje municijsko skladišče pri Nettunu je zadeto od bomb zletelo s številnimi eksplozijami v zrak. Pri Anziju so skladišča gorela več ur z velikimi plameni.

Uspešni napadi na pristaniške naprave v Anziju

Berlin, 15. febr. DNB. Na italijanskem bojišču je tudi 13. februarja in v noči na 14. februar nemško letalstvo napadalo pristaniške naprave v Anziju in predmostje Nettuna. Nemška bojna letala so dosegla v dnevnih napadih polne zadetke na pristaniških poslopjih, skladiščih gradiva in med izkrcanimi tovori, kjer so nastali močni požari. Potopljena je bila sovražnikova trgovska ladja s 6000 brt, neka nadaljnja z okoli 5000 brt pa zažgana. Ponoči so nemška bojna letala ponovno napadla sovražnikove postojanke in pristaniške naprave, pogodila skladišča municije in povzročila požare ter eksplozije. Dve angloameriški letali sta bili uničeni v letalskih bojih, tretje pa od protiletalskega topništva. Nemški lovci so po letalski borbi sestrelili četrto sovražnikovo letalo nad Egejskim morjem.

Berlin, 15. febr. DNB. Po težkem nemškem letalskem napadu na sovražnikove prevozne ladje pred Anzijem in Nettunom ter pristaniške naprave in izkrcevališča v noči na nedeljo, pri čemer so nastali v strani večurni požari, so nemške daljnostrelne baterije dne 13 februarja uspešno nadaljevale obstreljevanje ciljev na predmostju in na morju. Zopet je bilo mogoče opazovati zelo dobre učinke pogodkov. Izkrcavanja in oskrbovanje na predmostju borečih se angleških in ameriških divizij so bili občutno moteni.

Hud poraz angleške 1. pehotne divizije

Berlin, 15. febr. DNB. Pri napadu na severnozapadnem bojišču predmostja pri Nettunu je predrla neka pehotna divizija, ojačena s polkom lovskih padalcev pod poveljstvom generalnega majorja Pfeiferja, več obrambnih postojank angleških gardnih edinic in je uspešno sodelovala pri obkolitvi nekega angleškega oddelka severno od Aprilije. V močno izgrajenem sovražnikovem položajnem sistemu pri Aprilji so nemški grenadirji in lovski padalci osvojili več oporišč. V teh bojih je utrpela angleška 1 pehotna divizija najtežje izgube oklopnikov in ljudi, ter je izgubila nad tisoč ujetnikov. Nemške čete so zaplenile, oziroma uničile 33 oklopnikov, 64 lokomotiv in avtomobilov, 13 protioklopnih topov, nad 200 strojnega orožja, 38 metal min ter številno nadaljnje vojno gradivo.

Nad 100 oklopnikov uničenih pri Nettunu

Berlin, 15. febr. DNB. Po srditem topniškem ognju in zameglitvi ozemlja so napadli Angleži na predmostju Nettuna dne 12. februarja znova z močnimi pehotnimi in oklopnimi silami z juga in jugo-vzhoda Aprilijo in Carroceto. V strnjenem obrambnem ognju so bili vsi napadi odbiti. V teh bojih so oklopni topovi onesposobili 13 sovražnikovih oklopnikov, 4 nadaljnje oklopnike so uničili zadetki topništva. Angleška pehota je utrpela od bočnega ognja zelo težke izgube. Dne 13. februarja je sovražnik južno od Aprilije znova napadel po močni topniški pripravi z močnimi oklopnimi in pehotnimi silami. Pri tem so nemške čete uničile 7 nadaljnjih oklopnikov. S tem se je zvišalo število sovražnikovih oklopnikov, ki so bili doslej uničeni na predmostju Nettuna, nad 100, po večini težkih oklopnikov.

Nov terorističen napad na Castel Gandolfo

Rim, 15 febr. Angloameriški teroristični letalci so 13 februarja ponovno bombardirali ozemlje papeškega poletnega bivališča Castel Gandolfo in park poleg njega. Nad 15.000 beguncev, ki se nahajajo tam, je imelo ponovno izgube. K 500 žrtvam, ki so bile ubite pred tremi dnevi, so se pridružile še nove smrtne žrtve in veliko število ranjencev.

Rim 15 febr. Po papeževem nalogu je kardinal Fumasoni Bionda ugotovil škodo, ki je nastala po zadnjem hudem bombnem napadu ameriških terorističnih letalcev na papeško poletno bivališče Castel Gandolfo, ko je bilo ubitih zgolj v enem poslopju 400 oseb. Preiskava je ugotovila, da je težka ameriška rušilna bomba padla v jedilnico duhovniškega kolegija kongregacije »De propaganda fide« in sicer v trenutku, ko so pod nadzorstvom predstojnice razdeljevali živež in mleko nekaj sto ženam in otrokom. Skoraj vse žene in otroci, ki so bile v jedilnici, med njimi tudi prednica samostana in pomagajoče nune, so bile ubite.

Rim, 15 febr. Vatikansko radio je v ponedeljek ponovno ostro napadel kršitev nevtralnosti Vatikanske države po angloameriškem letalstvu in je poudaril, da sta tako ozemlje papeževega poletnega bivališča v Castel Gandolfu kakor tudi kolegij kongregacije »De propaganda fide« ekseterritorialna.

Nadalje ugotavlja vatikansko radio, da je bilo na napadenem ozemlju Castel Gandolfa 18.000 žena in otrok.

Zatemnitev od 18. do 6.

Pokrajinska uprava sporoča, da je počenši z dne 8. februarja t. l. zatemnitev od 18. do 6.

Zgodovinsko poslanstvo Nemčije

Veliki nemški narod si je s polnim pravom svest zmage nad svojimi sovražniki. Vkljub temu pa ne kaže evropskim narodom železne pesti zmagovalca, marveč jim proži roko v pomoč, da bi lažje na svojih tleh izvedli vse preosnove na načelih ki jih zahteva nastajajoči novi red. Evropski narodi vedo ceniti to nemško širokogrudnost in vidijo v nji več ko samo politično modrost in preudarnost.

V tem zadržanju nemškega naroda, ki ne daje čutiti evropskim narodom pritiska zmagovalca, marveč jim dovoljuje, da so deležni predvsem pridobitev zmage, se kaže globoko pojmovanje zgodovinske odgovornosti, ki jo je prevzela Nemčija s tem, da se je postavila na čelo borbi za Evropo.

Novi red, za katerega gre in ki je zanj Nemčija doprinesla že ogromne žrtve, bo prišel obenem v korist manjšim evropskim narodom, po katerih svobodi in samobitnosti stegujeta svoje grabežljive roke plutokracija in boljševizem. Nemčija, ki jo je usoda izbrala za izvršitev velike zgodovinske naloge, je v pojmovanju narodov že utrdila misel evropske vzajemnosti. Mnogo narodov stoji v strnjeni vrsti rame ob rami z Nemčijo in spoznanje, da je nemški narod v prvi vrsti borec za Evropo, prodira čedalje globlje v miselnost evropske javnosti.

Kakor je nekoč nemška država čuvala in obvarovala skupnost narodov pred grozečimi navali Hunov, Mongolov in Arabcev, tako si je sedaba Nemčija zopet zapisala na svoj ščit varnost Evrope in njene omike. S tem geslom vodi Nemčija svojo orjaško borbo in v tem znamenju stopajo na njeno stran evropski narodi, drug za drugim.

Vzajemnost evropskih narodov raste pa svoje zmagovito pot preko evropske celine, nemški narod pa je nosilec te plodonosne misli, ki vsebuje zgodovinsko poslanstvo v vekovni borbi proti usodnim silam zapada in divjemu naskakovanju z vzhoda.

Bari — drugi Pearl Harbour

Ženeva, 14. febr. Strašnega opustošenja, ki ga je nemško letalstvo v noči na 14. decembra prejšnjega leta povzročilo med angloameriškimi ladjami v južnoitalijanskem oporišču Bariju, Američani nikakor nočejo priznati. Sicer so priznali precej pozno »težke« izgube, toda o resničnih izgubah ladij so prodrle le pičle vesti.

Sedaj pa poroča ameriški tednik »Time«, da je bil omenjeni nemški letalski napad na Bari »največji udarec, ki so ga ameriške vojne sile doživele od poraza pri Pearl Harbourju.«

Še bolj sumljivo pa je, da so vojaški krogi tudi tokrat posameznosti in dejanske izgube, ki so bile zelo »velike«, zamolčali prebivalstvu Zedinjenih držav. Ko je potem nekaj tednov po napadu dnevnik »Washington Post« drznil namigniti na obseg katastrofe, se je Stimson na konferenci novinarjev zelo hudoval nad to nezaslišano indiskretnostjo, odklonil je pojasnila in kratkomalo zasedanje prekinil. »Če bi se Američani prepričali,« pravi »Time«, da se jim dejanski položaj prikriva, bi bilo to le mnogo hujše kakor Pearl Harbour in Bari.«

Neguševi vojaki v južni Italiji

Rim, 15. febr. Kakor javlja rimska poročevalska služba, bodo sedaj uporabljeni na južnoitalijanskem ozemlju, ki je zasedeno po Angloameričanih, tudi oddelki abesinskih čet.

Za bivšega italijanskega kralja in abesinskega cesarja Viktorja Emanuela ter za bivšega vojvodo Addis Abebe, po domače Badoglija, pač ne bo preveč priseten trenutek, ko bodo prispele nove abesinske vojske, pripominja rimski radio.

Sovjetske bombe na švedsko ozemlje

Stockholm, 15. febr. Pri Haparandi, kjer so v soboto sovjetski letalci odvrgli številne bombe, so odkrili, kakor javlja »Svenska Dagbladet«, v ponedeljek novo bombno žrelo. S tem se je število sovjetskih bomb, ki so bile odvržene na švedsko ozemlje, znatno zvišalo.

Torpediranje dveh norveških potniških parnikov

Berlin, 14. febr. Angleški brzi čoln je 13. februarja ob 18.30 torpediral in potopil sedem milj južnozapadno od Kristiansunda dva norveška potniška parnika »Irmo« in »Henrija«, ki sta vozila norveške civiliste iz Aaalesunda v Kristiansund. Po dosedanjih poročilih je izgubilo ob tej priliki življenje tudi več potnikov. V bližni nahajajoči se vlačilec je doslej rešil samo deset živih in šest mrtvih brodolomcev.

Obe ladji sta pripadali norveškim paroplovnim družbam. Brzi čoln se jima je približal na kakih 200 metrov in čeprav sta imeli norveško zastavo, je proti vsaki izstrelil torpedo. Vsled svoje neznatnosti sta se ladji potopili takoj po eksplozji in se je lahko rešil le oni, ki je znal plavati. Ker so Britanci že večkrat izvršili take napade na norveško potniško plovbo, pri čemer je vsakokrat izgubilo življenje mnogo norveških civilistov, zlasti žensk in otrok, je ta najnovejši dogodek zbudil v vsej Nemčiji najmočnejše ogorčenje.

Reden obisk ljudskih šol

Šolska oblast opozarja starše in varuhe, da je sedaj pouk na vseh ljubljanskih ljudskih šolah in da morajo svoje šoli obvezne otroke redno pošiljati v šolo.

Ljudsko šolo morajo obiskovati vsi oni otroci, ki so že izpolnili 7. leto. Šolska obveznost traja redno 8 let, in sicer za dečke do 16. leta, za deklice pa do 15 leta starosti. Od te obveznosti so izvzeti samo oni otroci, ki po dovršenem 4. razredu ljudske šole nadaljujejo šolanje v meščanski, srednji ali kaki strokovni šoli, ali pa ki gredo v obrt ali trgovino ter obiskujejo obrtno nadaljevalno šolo. Kdor pa iz omenjenih šol ali iz obrti izstopi, preden bi dovršil obvezno šolanje v ljudski šoli, se mora vrniti v ljudsko šolo, da dovrši osemletno šolanje.

V teku osemletnega šolanja se sme učenec brisati iz šole samo, če hudo zboli na kaki neozdravljivi bolezni ali pa ako zaradi prepoznega vpisa ali ponavljanja razredov ostari in deček dopolni 16., ali deklica 15. leto. V obeh primerih odločuje o izbrisu šolski odbor na prošnjo staršev ali pa po lastnem preudarku.

Starši in varuhi otrok se opozarjajo, da v svojem lastnem interesu ter v korist svojih otrok in varovancev skrbe za to, da bodo njihovi šoloobvezni otroci tudi res obiskovali šolski pouk. Nekatera šolska upraviteljstva so namreč že prijavila šolski oblasti starše in varuhe, ki ne izpolnjujejo teh svojih dolžnosti in s tem škodujejo sebi in svojim otrokom ali varovancem, ki bodo zaradi pomanjkljive pismenosti v svoji starosti hudo obtoževali svoje roditelje in varuhe, ker jih v mladosti niso dovolj nadzorovali in skrbeli za to, da bi dobili v ljudski šoli vsaj najosnovnejšo podlago za življenjsko eksistenco v kulturnem narodu.

Šolska oblast bo poklicala na odgovor vse take starše in varuhe in jih bo kaznovala, če ne bodo mogli opravičiti šolskih zamud svojega šoloobveznega otroka. Zato naj starši in varuhi obiščejo vsaj enkrat na mesec šolsko upraviteljstvo in se prepričajo, ali njih otrok ali varovanec res hodi v šolo, ali pa se mogoče potepa in zahaja po krivih potih. Ob tej priliki lahko tudi poizvedo, kako je z otrokovim napredkom v šoli. S stalnimi stiki s šolo bodo starši lahko odpravili marsikatero napako in si prihranili marsikatero grenko solzo, potočeno na račun trme, nagajivosti, upornosti, zaknjenosti ali neubogljivosti svojega otroka in varovanca. Prihranili pa si bodo tudi pota na šolsko oblast in se obvarovali kazni zaradi šolskih zamud šoli obveznega otroka.

Obenem še sporočamo, da je mestna občina ljubljanska pri vseh svojih ljudskih šolah ustanovila šolske kuhinje, kjer revni učenci vsak dan dobe hrano, če redno obiskujejo šolo.

Zdravstveni tečaji za pomočnice za hišno prvo pomoč ob letalskem napadu

Pozivu mestnega poglavarstva, naj se prijavijo v čim večjem številu pomočnice za hišno prvo pomoč, se je odzvalo že veliko število gospá in gospodičen, ki so v primeru potrebe pripravljene v svojem krogu nuditi nenadno obolelim ali poškodovanim nujno prvo pomoč. Mestni zdravniki so imeli do sedaj že šest tečajev, ki so bili tako dobro obiskani, da je bila sejna dvorana mestnega poglavarstva vsakokrat prenapolnjena. Udeleženke so dobile pouk o prvi pomoči pri nenadnih obolenjih, ki so mogoča ob alarmih pri letalskih napadih, povzročena po strahu, močnem razburjenju itd. Slišale so dalje tudi o prvi pomoči pri ranah in krvavitvah, opeklinah, zadušenju itd. S požrtvovalnostjo so prihajale udeleženke redno in točno k predavanjem in so le obžalovale, da niso imele prilike predavanja poslušati še dalje, ker jim je vsaka ura predavanja nudila veliko novega in zanimivega, kar je važno ne samo za primer letalskega napada, ampak tudi za vsakdanje življenje. Udeleženke so bile tudi opozorjene, naj čitajo knjigo »Prva pomoč ob nezgodah in nenadnih obolenjih«, ki jo je spisal šef ljubljanske zdravstvene protiletalske zaščite, mestni fizik dr. Rus.

Kakor smo informirani, bodo pozneje še nadaljevalni tečaji o prvi pomoči in to za gospe in gospodične, ki so prvi kratki tečaj že absolvirale. Veliko dosedanjih udeleženk se je tudi informiralo, kdaj se bo pričel obširni, nad 60 predavalnih ur trajajoči samarijanski tečaj, katerega bi se rade udeležile.

Omenili smo že, da se je za tečaj za pomočnice za hišno prvo pomoč ob letalskem napadu prijavilo in ga absolviralo že veliko število gospá in gospodičen, še večje število jih pa manjka. Zato znova pozivamo hišne gospodarje, hišne starešine, kakor tudi posamezne družine, da iz svojih krogov določijo primerno osebo ženskega spola, ki bo pripravljena ob potrebi, nuditi svojim sostanovalcem v hiši prvo pomoč. Za nudenje take prve pomoči pa je skoraj pri vseki potrebno, da se udeleži vsaj kratkega tečaja, v katerem dobi najnujnejši pouk o prvi pomoči. Prijave sprejema mestni fizikat v Mestnem domu, II. nadstropje, vsak dan od 10. do 12. ure. S prijavami pohitite!

Pod smrtno kaznijo prepovedano!

Kakšna je toliko hvalisana „svoboda“ pod komunisti

Ponovno smo že poročali, kako komunistični strahovalci v onih dolenjskih in notranjskih krajih, iz katerih še niso pregnani, na vse mogoče načine šikanirajo in trpinčijo prebivalstvo. Med drugim povsod do skrajnosti omejujejo njegovo kretanje, tako da brez posebnega dovoljenja nihče ne sme zapustiti svoje vasi. Da pri tem ne gre le za samovoljo poedinih komunističnih mogotcev, temveč za načrtno strahovanje ljudstva, je nov dokaz odredba, ki nam je prišla v roke in ki jo je izdal »štab notranjskega odreda«.

Odredba ima naslov: »Prepoved kretanja« in datum 26. jan, podpisala sta jo »komandant« in »politkomisar«. Ta »svobodoljubna« odredba grozi s smrtno kaznijo vsakomur, kdor bi s področja »notranjskega odreda« odšel ali skušal oditi na področje, ki ni pod komunistično strahovlado, ali pa obratno, še posebej je pod smrtno kaznijo prepovedano iti ali poskušati oditi v Ljubljano, ali priti od tam na komunistično področje. Prav tako je končno — tudi pod smrtno kaznijo — prepovedano kretanje iz občine v občino ali, kakor komunisti lepo po slovensko pravijo, iz rajona v rajon.

Stikov prebivalstva z Ljubljano se komunistični strahovalci očividno najbolj bojijo, kajti za odhod v Ljubljano ali prihod iz Ljubljane je potrebno izrecno dovoljenje kar samega najvišjega »glavnega štaba« komunističnih oboroženih krdel, dočim lahko izdajajo propustnice za kretanje iz občine v občino že rajonski odbori, one za prekoračenje »meje«, ako pri tem ne gre za Ljubljano, pa »štab notranjskega odreda«. Propustnice vseh vrst se praviloma izdajajo le za enkratno pot, tako da je praktično podeželskemu prebivalstvu v kolikor je pod komunističnim jarmom, vzeta vsaka svoboda kretanja.

V poglavje »svobode« spadajo tudi strige prepovedi čitanja ljubljanskih listov, o katerih smo že ponovno poročali. Očividno pa te prepovedi niso dovolj zalegle, kajti z Blok prihaja sedaj poročilo, da so tam z javnimi proglasi zagrozili s smrtno kaznijo vsakomur, pri komur bi dobili kak slovenski nekomunistični list. Verjetno je, da bodo kmalu sledila enaka poročila tudi iz drugih krajev. Vidi se, da imajo komunisti enak strah kakor pred stiki prebivalstva z Ljubljano, tudi pred tem, da bi ljudje čitali liste, oboje pač zato, ker se boje, da bi ljudstvo izvedelo resnico, se poučilo o položaju v drugih slovenskih krajih in dobilo s tem novega poguma v svojem tihem, a nepopustljivem odporu proti komunistom.

V okolici Žužemberka so komunistični tolovaji pregnali skoro vse prebivalce iz štirih vasi, ki so bile na glasu kot protikomunistične. So to vasi Reber, Šmihel, Butvojna in Zalisec. Iz teh vasi res ni šel nihče prostovoljno med tolovaje, pred prisilno mobilizacijo pa so se fantje in možje skrivali, kolikor so največ mogli. Zato so sedaj komunisti sredi zime pregnali vaščane z njihovih domov in jih odvlekli v gozdove. Dve družini so na enak način izselili tudi iz Gradenca pri Žužemberku.

Slična poročila o komunističnih nasilstvih prihajajo dan za dnevom iz vseh onih krajev, ki jih komunisti še strahujejo. Vsa kažejo v kričeči luči, kakšna je »svoboda«, ki bi jo komunisti radi pripravili Slovencem.

Teorija in praksa federativnih sovjetskih republik

Bern, 15. febr. V uvodniku o izpremembi ustave Sovjetske zveze piše list »Der Bund«: Moskva bo še nadalje dovoljevala emancipacijo federativnih republik in zahtevala mesta za njihove zastopnike v medzavezniških komisijah. Z veliko skrbjo premišljajo, da bi njihovi zastopniki utegnili biti morda nekega dne poklicani, naj odločajo v kakršnem-koli smislu o usodi evropskih narodov z večstoletno slavno preteklostjo. Da pa dokažemo kako malo obzirnosti je imela Moskva do regionalnih oblasti, je dovolj, če priobčimo naslednjo listo sovjetskih predsednikov zveznih republik, ki so bili ustreljeni ali pa so »izginili«:

V Beli Rusiji Goloded, v Ukrajini Bendarenko, v Uzbeskistanu Kodajev, v Tadžikistanu Rahimbajev, v Turkmenistanu Atabajev, v Kirgiziji Azakov, v Armeniji Tercabrilijan, v Georgiji Mdivani in Mgalonišvili.

Seznam predsednikov izvršilnih oblasti in ljudskih komisarjev, ki jih je zadela ista usoda, vsebuje približno 100 imen. Mnogi izmed teh visokih oblastnikov niso bili toliko krivi kot pristaši Trockega in drugih sistemov, temveč zaradi varovanja interesov svojih dežel napram centralističnemu moskovskemu despotizmu.

Javno protikomunistično zborovanje delavcev in nameščencev

Glavni odbor Delavske protikomunistične akcije sklicuje za nedeljo 20. t. m. ob pol 10. dopoldne veliko javno delavsko-nameščensko protikomunistično zborovanje. Zborovanje bo v veliki dvorani Delavske zbornice.

Narodna in stanovska dolžnost je vsakega delavca in nameščenca ne glede na to, ali je zaposlen v javni ali zasebni službi, da se tega zborovanja udeleži in s tem dokumentira svojo narodno in stanovsko zrelost.

Churchill berači za Žide

Oslo, 14. febr.

Angleška propaganda čuti potrebo, da se od časa do časa posveti tudi kakemu problemu iz področja humanosti in dobrodelnosti. Ker pa so nje voditelji v glavnem Židje znajo slednji vsako akcijo pač tako urediti, da imajo od nje korist le Židje, breme takih dobrodelnih podjetij pa nosijo ostali prebivalci.

Prav te dni so Angleži razpisali zbirko za podporo Židom v Palestini, t. j. židovskim vojakom, ki se bore v angleških vrstah. Palestinska fronta, kjer se »bori« cvet palestinskega židovstva, ni ravno eno izmed najopasnejših bojišč, pa še na tem »bojnem« odseku so se vsi Židje umaknili v ozadje, kjer v stoodstotni varnosti preživljajo sijajno življenje britanskega etapnega vojščaka, ki se koplje v izobilju vsega, česar primanjkuje pravim borcem na pravih frontah.

Oklic za pomoč židovskim borcem so podpisale najodličnejše osebnosti britanskega političnega in cerkvenega sveta. Samo po sebi se razume, da je svoj podpis na to listino britanske dobrodelnosti dal tudi Churchill, saj židovski prireditelji vedo, da bo to ime privabilo k zbirki mnogo naivnežev, ki jim bo v nekako čast, da se obenem s predsednikom vlade udeleže kot darovalci nesramnega židovskega beračenja.

Dvomimo, da bi se bil Churchill pri tem spomnil resničnih borcev, zlasti pa njihovih svojcev, ter bi v njihovo korist razpisal kako prepotrebno zbirko. Angleški listi so namreč polni pritožb in jadikovanja vojnih vdov, ki prejemajo tako neznatno podporo, da ne morejo plačevati niti najemnine. Churchill bi bil storil bolje, da bi se spomnil svojih rojakov, namesto da se mu topi srce spričo »trpljenja, ki ga prenašajo vrli židovski borci v globokem ozadju strahotne palestinske fronte«.

Nov britanski napad na Franca

Stockholm, 14. febr. Diplomatski dopisnik londonskega »Sunday Dispatcha« je objavil nov napad na Francovo Španijo, v katerem pravi med drugim:

Franco ne spada k onim ljudem, ki jih je z lahkoto možno odvrniti od politične smeri, po kateri gredo, ali pa ji posvete svoje politično življenje. Franco predstavlja oni španski tip, ki bi rajši umrl od lakote, kakor pa da bi bil nezvest temu, kar se naziva »španska čast«.

Pač pa bodo najbrže sile opozicije, piše list, pridobile na moči, ker prihaja Franco zaradi nove zavezniške politike strogih ukrepov v vedno večje težave. Čeprav Franco ni mož, ki bi opustil svoje ideje in svoje načrte zaradi gospodarskega pritiska, bi zavezniki Franca lahko vendar ugnali, kajti »močna zavezniška politika napram Španiji« bi lahko ojačila opozicijske sile, na katere računa Anglija.

Stepni požar v Avstraliji

Stockholm, 15. febr. Kakor javljajo iz Melbourna, je stepni požar v okrajih Gippsland in Južna Viktorija, v katerih se bavijo samo z ovčjerejo, popolnoma uničil več krajev. Najmanj 70 hiš in več javnih poslopij je bilo razrušenih, stotine goveda in ovac pa ubite. Črede so utrpele veliko škodo.

Titove tolpe predstraža boljševizma

Po stopinjah boljševiških krvnikov v Sovjetski zvezi

Berlin, 14. febr. Kmalu po zaključitvi teheranske konference, na kateri so po uradnih izjavah dosegli »popolno soglasje« med zavezniki v vseh političnih vprašanjih, je radijska postaja »Svobodna Jugoslavija« objavila ustanovitev začasne »jugoslovanske« vlade pod vodstvom komunističnega voditelja Tita. Istočasno je izjavila, da je emigrantska vlada bivšega kralja Petra, ki se je namestila pod angleškim varstvom v Kairu, odstavljena in vsemu svetu javila, da zahteva Moskvi vdana skupina prvenstvo v vodstvu pred Londonom poslušno jugoslovansko kliko. Anglija je znova kapitulirala pred Stalinovimi brezkompromisnimi zahtevami.

Titova boljševiška kariera in z njegovo osebo zvezani razvoj tolovajske republike sličita v svojih razvojnih stopnjah povsem razvoju državnega ustroja, ki drži skupaj sovjetske republike in ki je med tem časom postal značilen za boljševiško infiltracijo severnoafriškega ozemlja.

Stalin ni potreboval več kakor leto dni, da je tolovajskega poglavarja Tita lahko uporabil kot boljševiško predstražo na zapadnem vogalu Balkana proti jugoslovanski emigrantski vladi, zvezani z Anglijo.

Že po premirju med Nemčijo in Francijo v Compiegnu so boljševiki v okviru uradne obnove diplomatskih odnosov z Jugoslavijo na vse načine poizkušali, da bi s propagandnimi sredstvi vplivali na javno mnenje, s pričetkom nemško-sovjetske vojne pa je komunistična stranka bivše Jugoslavije pričela popolnoma odkrito svoje rušilno delo. Na jugoslovanskem področju je prišlo do skrbno pripravljenih uporov sabotaž in grozodejstev ter končno do organizirane tolovajske vojne.

Dočim je Mihajlovičeve četnike podpirala Angliji poslušna jugoslovanska emigrantska vlada, so našle komunistične tolpe vedno očitneje svoje priznanje v Moskvi. Dne 24. februarja l. 1943 so bile prvič omenjene v sovjetskem vojnem poročilu ter je bilo njihovo ozemlje uradno proglašeno kot sovjetsko bojišče. Že 26. novembra l. 1942 je sledila ustanovitev tako zvanega »antifašističnega sveta Jugoslavije«, čigar častna predsednika sta bila poleg Kalinina Stalina in Molotova tudi Churchill in Roosevelt. Kmalu po teheranski konferenci je sklenil ta »svet« ustanovitev »Narodnega odbora za osvoboditev Jugoslavije«, ki naj bi imel značaj začasne vlade. Dne 12. decembra l. 1943 je bila objavljena iz devetih točk obstoječa ustava, ki kaže izredno sličnost z vsebino in ustrojem sovjetske ustave. Za poglavarja te vlade je bil izvoljen Josip Broz, čigar tolovajsko ime Tito je sestavljeno iz začetnic naziva »Tajna internacionalna teroristična organizacija«.

Boljševiške tolpe tovariša »maršala« Broza-Tita se v svoji organizaciji in v svojem vodstvu prav nič ne razlikujejo od sličnih ustanov v Sovjetski zvezi. Tito, čigar preteklost polni marsikak kriminalni list v uradih mnogih evropskih policij, je bil izšolan v posebni moskovski šoli in poslan nato od Kominterne v Francijo, da bi se udeležil državljanske vojne. Sedaj je organiziral svoje tolpe po zgledu sovjetske armade, one nimajo le znakov Sovjetske zveze, temveč so prevzele tudi sistem političnih komisarjev, ki imajo sličen vpliv kakor Politruksi v boljševiški armadi. Titove tolpe so še izpolnile neverjetna grozodejstva, ki jih najdemo v zgodovini boljševiške revolucije in sovjetskega bojevanja v zadnjih letih. Sistematski proces obubožanja, razlastitev ter izkoreninjenja naj bi povzročil, da bi postal narod zrel za boljševiško seme. Zato so boljševiške tudi posledice, namreč zmeda, ruševine in umori v vseh najbestialnejših oblikah.

Berlin, 14. febr. Komunistični tolovaji so se v zadnjih dneh poizkušali znova vgnezditi na nekaterih srednjedalmatinskih otokih, oddelki nemških planinskih lovcev in vojne mornarice pa so jih hitro pregnali. Pri tem sta bila potopljena dobro oborožen motorni čoln ter z municijo in gorivom natovorjena jadrnica. Nadalje je bilo pri teh akcijah zaplenjenih 30 motornih jadrnic, s katerimi so vzdrževali komunistični tolovaji ponoči oskrbovalni promet med otoki in dalmatinsko obalo.

Berlin, 14. febr. Že dva meseca doživljajo komunistične tolpe na zapadnem Balkanu vedno hujše udarce. V zadnjih dveh dneh so izgubile samo na območju ene armade 244 padlih in 129 ujetnikov. Prebežniki poročajo, da je število ranjencev zelo veliko. Zaplenjenih je bilo poleg ročnega orožja in municije tudi mnogo topov, konj in vprežnih vozil.

Gospodarstvo

Znanost in živilska industrija v Nemčiji

Velik napredek, ki ga je pokazala v zadnjih letih živilska industrija v Nemčiji pri pripravljanju ali predelovanju živil, je sad dolgoletnih prizadevanj številnih znanstvenih zavodov, ki delujejo na tem področju. Pred vojno, ko povezanost med živilsko industrijo in kemijo še ni bila tako očitna kakor danes, so si posamezna podjetja priključila lastne laboratorije, ki so preiskovali surovine kakor tudi izdelke in spremembe v teku proizvajalnega postopka. Kmalu so se pa tega posla lotili tudi visokošolski instituti.

V sedanji vojni pa se je pokazala potreba, da se razširi delovanje izvenobratnih laboratorijev in institutov, da bodo izsledki na razpolago in v uporabo vsej živilski industriji. Nemška gospodarska skupina za živila je sodelovala pri ustanovitvi dveh važnih zavodov, in sicer Nemškega znanstvenega zavoda za živilsko kemijo pri univerzi v Monakovem, ki se peča s čisto osnovnimi vprašanji in skrbi za vzgojo znanstvenega naraščaja, in Instituta za preiskavo živil, ki je prav tako v Monakovem. Ta drugi institut ima nalogo skrbeti za zboljšanje kakovosti živil, ki jih spravlja na trg industrija, skrbeti za ohranitev hranilne vrednosti posameznih živil, zlasti pri vskladiščenju, in preiskovati nova živila. Institut preiskuje tudi, kako vpliva ovoj na kakovost živil in kakšni so najprimernejši zavoji za prevoz živil.

Pozneje je bil ustanovljen zavod Witea, ki je pričel preiskovati vsa vprašanja, tičoča se konzerviranja sadja in zelenjave. Ta zavod se bavi z vprašanji, ki se nanašajo na konzerve, na sušenje živil, izdelovanje marmelad, pripravljanje kislega zelja in kumaric, izdelovanja sadnih sokov in konzerviranja z mrazom. Rešil je že važna vprašanja, ki se tičejo pravilnega konzerviranja živil za daljšo dobo, kar je prišlo v korist zlasti oskrbi vojske z živili.

Pa tudi posamezne panoge živilske industrije so si ustanovile svoje skupne zavode, ki so na razpolago vsem podjetjem. Ti zavodi se z uspehom bavijo tudi z vprašanji čim racionalnejše proizvodnje. Na razpolago imajo strokovnjake specialiste, ki obiskujejo posamezna podjetja, pri čemer gredo vsi stroški na skupni račun dotične stroke. Tako si je nemška industrija za kavine nadomestke ustanovila že leta 1941 svoj znanstveni zavod, ki je zabeležil lepe uspehe pri preiskavah glede uporabe posameznih surovin. Med drugim je praktično rešil vprašanje kavinega nadomestka z dodatkom sintetičnega kofeina. Podoben zavod je ustanovila industrija za predelovanje mleka, ki ima svoj laboratorij, kjer preiskujejo izdelke priključenih podjetij. V tem laboratoriju so ugotovili, kako je treba postopati pri izdelovanju mlečnih izdelkov, da ohrani večjo vsebino vitaminov. Predvsem pa se ta laboratorij bavi z izkoriščanjem sirotke. Podjetja industrije margarine so si razdelila med seboj študijska področja in so izsledki na razpolago tudi ostalim. Industrija sladkornih izdelkov je v svojih laboratorijih izdelala postopek za izdelovanje vitaminskih bonbonov. Mlinarska podjetja imajo svoj institut, prav tako pekarne. Institut za peko kruha pošilja že eno leto strokovnjake po vsej Nemčiji, ki preiskujejo kakovost kruha in takoj posežejo vmes, če ugotovijo, da način peke ni pravilen. Posebna študijska družba za živila se peča izključno z vprašanjem vitaminov pri živilih in z raznimi postopki predelave, pri katerih se ohranijo vitamini. V zadnjem času pa so posamezne gospodarske skupine ustanovile še tehnične odbore, ki praktično nadzorujejo obrate in omogočajo podjetjem izkoriščanje praktičnih izkušenj drugih podjetij.

GOSPODARSKE VESTI

= **Negotova bodočnost zlata.** V londonskih finančnih krogih je vzbudilo veliko pozornost tržno poročilo neke znane londonske borzne tvrdke, ki svari svoje komitente, naj se preveč in zanesljo na delnice južnoafriških rudnikov zlata, ker je naložba v takih delnicah prav nesigurna. Tvrdka smatra, da je bodočnost zlata po vojni zelo negotova in bo v celoti odvisna od ukrepov raznih vlad, zlasti vlade Zedinjenih držav. Ni pa mogoče predvideti, kakšni bodo ti ukrepi. Tvrdka svari pred delnicami zlatih rudnikov zaradi tega, ker so te delnice v zadnjih časih v ceni narasle, češ da bo zlato vedno igralo veliko vlogo, bodisi, da se sprejme Keynesov valutni načrt ali pa Withejev. Poročilo v tej zvezi navaja šibke točke delnic zlatih rudnikov, ki kažejo, da je bodočnost delnic zlatih rudnikov problematična. Te točke so naslednje: 1) Stroški pridobivanja zlata se stalno dvigajo. 2) Tudi če se države zedinijo glede povojne valutne ureditve na podlagi zlata, je jasno, da je na svetu dovolj zlata za izravnavo saldov v mednarodnih plačilih in svet ne bo potreboval novega zlata. 3) Še vedno ni izključeno, da bo sprejet drugi način ureditve saldov mednarodnih plačil pri katerem ne bo potrebno zlato. 4) Zlato je glede ocenitve vrednosti zelo občutljivo, kajti cena zlatu se ne določa po uporabnosti in koristnosti, temveč je odvisna od ukrepov posameznih držav. 5) Zlato se ne pokvari in če je enkrat tu ostane za vedno tu. 6) Od leta 1928. se je svetovna proizvodnja zlata ogromno povečala. 7) Vprašanje, ali bodo Zedinjene države nadalje kupovale zlato, je odvisno zgolj od tega, če bodo nadalje imele izvozni presežek in če bodo nadalje prejemale raje zlato, kakor drugo blago.

= **Narasli dohodki nemških državnih železnic.** Nemške državne železnice objavljajo prve podatke o lanskem računskem zaključku. Čeprav se v teku lanskega leta niso prevozne tarife prav nič spremenile, so dohodki zaradi nadalje povečane storitve narasli za 20.4%, in sicer od 9.8 na 11.8 milijarde mark. Izredno velik promet povzroča seveda tudi naglo obrabo prometnih naprav in zahteva rastoče stroške za obnovo objektov, kakor tudi voznega parka. Uprava nemških državnih železnic je zaradi tega povečala potrebne odpise, ker v današnji dobi ne more izvršiti vseh potrebnih nadomestnih investicij.

= **Hrvatska državna banka ob koncu lanskega leta.** V aprilu preteklega leta je bil objavljen zakon o Hrvatski državni banki ki predpisuje med drugim obveznost banke, da dvakrat na mesec izda svoj izkaz. Tako objavlja Hrvatska državna banka od 30. aprila redno svoje izkaze. Pravkar je bil objavljen izkaz za 31. december 1943, iz katerega sledi, da se je v zadnjih osmih mesecih stanje zlata, deviz in valut povečalo od 1.28 na 1.85 milijarde kun. Predujmi na klirinške terjatve v inozemstvu so narasli od 2.75 na 11.73 milijarde kun, menični in lombardni portfelj pa se je povečal od 14.88 na 30.57 milijarde kun. Skoro nespremenjena je ostala postavka državnih zadolžnic, ki jih je država dala banki za zamenjavo dinarskih novčanic in za prevzem ostalih obveznosti bivše Nrodne banke. Ta postavka znaša sedaj 7.88 milijarde kun. Obtok bankovcev je v osmih mesecih narasel od 22.34 na 43.62 milijarde kun, žirovne obveznosti pa so se povečale od 3.98 na 6.82 milijarde kun.

= **Stanje madžarskega državnega dolga.** Po sporočilu madžarskega finančnega ministra se je madžarski državni dolg v teku lanskega leta povečal za 1632 na 6501 milijon pengov. V tem številu še ni upoštevana zadnja lanska emisija državnih zakladnih bonov v višini 500 milijonov pengov. Pravtako ni upošteno 200milijonsko pšenično posojilo, ki je bilo razpisano ob koncu leta, tako da se je madžarski državni dolg nadalje povečal za 700 milijonov pengov na 7.2 milijarde.

= **Gojitev bombaža v Rumuniji.** Rumunska vlada je izdala vrsto ukrepov za razširjenje pridelovanja bombaža. Med temi ukrepi je omeniti predvsem določbo, da so kmetje, ki gojijo bombaž na površini preko 1 ha, oproščeni vojaške službe.

= **Švicarska trgovinska mornarica.** Švicarski listi poročajo, da je tonaža švicarskih pomorskih ladij narasla že na 120.000 brutoregistrskih ton. Švica je svojo lastno trgovinsko mornarico pričela organizirati šele v sedanji vojni, ko so se pojavile težave pri oskrbi s tujo ladijsko tonažo za dovoz prekomorskega blaga in za izvoz švicarskega blaga. Švicarske ladje imajo svoje izhodišče luke predvsem v Lizboni, Marseilleu in Barceloni.

= **Težavno pridobivanje kavčuka v Braziliji.** Odkar so odpadle možnosti nabave surovega kavčuka v jugovzhodni Angliji so Američani stavili velike upe glede dobav kavčuka iz Brazilije, kjer raste kavčukovo drevo v obsežnih pragozdovih. Po poročilih južnoameriških listov obstojajo velike težave pri izkoriščanju te možnosti za pridobivanje kavčuka. Predvsem ni potrebnih delovnih moči in so tudi težave pri oskrbi delavstva v oddaljenih predelh doline Amaconskega veletoka. Celo v velikih Fordovih umetnih plantažah kavčukovega drevesa pri Belterri ne morejo zaradi pomanjkanja delovnih moči nasadov izkoriščati in bo letos ostalo 63.000 dreves neizkoriščenih.

Kratke vesti z vsega sveta

Ženeva, 14. febr. Mnogoštevilne stavke v severnoameriških premogovnikih so povzročile v preteklem letu, kakor javlja »Times«, izgubo 40 milijonov ton premoga. Ta primanjkljaj so morali kriti iz zalog, ki so ob koncu decembra l. 1943 padle na 65 milijonov ton ali na potrebo 38 dni. Komisar Ickes gleda na položaj črno, kajti zaradi primanjkljaja delovnih moči in nedovoljnega števila strojev ne bo lahko doseči potrebne količine proizvodnje.

Milan, 15. febr. Po sklepu ministrskega sveta so bili s takojšnjo veljavo odpravljeni vsi redi in odlikovanja bivše savojske kraljevske rodbine.

Stockholm, 15. febr. Reuter javlja: Zaradi stavke 3.500 rudarjev je v ponedeljek ustavilo obratovanje 10 velikih in 3 majhni rudniki na južni obali New South Walesa, vsled česar bo izpadlo približno 12.000 ton premoga.

Barcelona, 15. febr. Kakor javlja »Diario de Barcelona«, so usmrtili tri pred vojnim sodiščem na smrt obsojene sovjetsko-španske zločince in morilce: Poreza, Ponsa in Palaua. Istočasno sta bila tudi usmrčena oba proslula cestna roparja Cruceta in Junta.

Vigo, 15. febr. Kakor javlja severnoameriška agencija iz San Joseja, je bil vladni kandidat Teodor Picado izvoljen za predsednika Costarice. Konservativni kandidat je podlegel.

Ženeva, 15. febr. Kakor so v ponedeljek zvečer v Washingtonu objavili, nameravajo odposlati Zedinjene države v Abesinijo tehnično odposlanstvo, ki bo obstojalo iz strokovnjakov za poljedelstvo, rudarstvo, itd. Tudi Abesinija naj bo torej vključena v izkoriščevalni sistem Wallstreeta.

Carigrad, 13. febr. Znani nemški pianist profesor Gieseking je v soboto popoldne priredil koncert za žrtve potresne katastrofe.

Carigrad, 13. febr. Turška vlada je pooblastila pokrajino Ankaro, da najame posojilo 2 milijonov turških funtov za nadaljevanje gradbenih del.

Carigrad, 13. febr. Turški državni predsednik Inemi se je podal v petek na potresno področje severnozapadne Anatolije, da se osebno pouči o stanju pomožne akcije.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

KINO MATICA Telefon 22-41

Theo Lingen kot režiser, kapelnik in veliki ljubimec v pikantni muzikalni komediji s petjem

NOČ ZMEŠNJAVE

V ostalih vlogah popularna Marte Harell in Gustav Fröhlich

Predstave ob delavnikih ob 15. in 17.30 uri

KINO SLOGA Tel. 27-30

Duhovita veseloigra po istoimenskem komadu Gerharta Hauptmann-a

Bišofsberška dekleta

Carla Rust, Hans Brausewetter, Lina Carstens, Käthe Dykhoff, Max Gülstorff, Josef Sieber.

Predstave ob 15. in 17. uri. V nedeljo ob 10., 13.30, 15.30, 17.30 uri.

KINO UNION Telefon 22-21

Do tragikomičnih zapletljajev pride v zakonu, ko se vzameta dva zagrizena pravnika, ki izvršujeta odvetniški poklic...

JURISTA V ZAKONU

Magda Schneider, Wolf Albach Retty, Hans Olden, Oskar Sima

Predstave ob delavnikih ob: 15.30 in 17.30 uri

Kronika

* **750 letnica Dunajskega Novega mesta.** O Dunajskem Novem mestu imajo zabeleženo, da je ta kraj osnoval leta 1194. babenberški vojvoda Leopold V. Naselbina je bila ustanovljena kot nemška trdnjava proti napadom z vzhoda. Dunajsko Novo mesto bo potemtakem letos obhajalo 750-letnico svojega obstoja.

* **Ženske za stavnim strojem.** V nemških tiskarnah zaposlujejo že nekaj časa ženske moči pri stavnih strojih. Podatki, ki so o tem na razpolago, pravijo, da se ženske v tem pokliču prav dobro uveljavljajo. Za delo pri stavnih strojih so zaenkrat prevzele ženske, ki so bile doslej zaposlene v knjigoveznicah, pa tudi strojepiske iz uradov. Za šolanje skrbijo posebni tečaji, ki trajajo 13 tednov.

* **Žrtve letalskih napadov na Danskem.** V Kodanju so sestavili pregled števila žrtev letalskih napadov terorističnih bombnikov v prvih štirih letih vojne. Celokupne žrtve Danske v tej dobi znašajo 37 mrtvih, 19 težko in 104 lahko ranjene.

* **Japonska proti židovstvu.** Po poročilu lista »Asahi Šinbun« je bila v sredo v Tokiu konferenca znanih osebnosti in je obravnavala mere proti podzemeljskemu rovarenju židovstva, ki je krivo za vojno v vzhodni Aziji. Konferenci je predsedoval princ Sanataka Ičiju.

* **Pomanjkanje zdravnikov v Bengaliji.** V Bengaliji vlada veliko pomanjkanje zdravnikov. Zaradi tega je bengalski minister Muddin pozval vse zdravnike v deželi, naj posvetijo večjo skrb zdravstvenemu stanju prebivalstva. Zaradi vojne so namreč Angleži večino svojih zdravnikov odpoklicali iz Bengalije.

* **Skrčenje avtomobilskih voženj v Španiji.** Zaradi ustavljenih dobav bencina od strani Anglije in Amerike, je bila španska vlada prisiljena izdati ukrepe o štednji z bencinom. Avtomobilske vožnje so skrčene na najmanjšo mero, tozadevne prekrški pa bodo strogo kaznovani.

* **Vaša Přihoda koncertira.** V četrtek minulega tedna je v Gradcu koncertiral češki violinist Vaša Přihoda. S svojim nastopom je dosegel velik uspeh in izzval nepopisno navdušenje zlasti s skladbami Antona Dvořaka, Riharda Straussa in Paganinija.

* **Ameriški film o Neaplju.** Iz Benetk poročajo, da so v Neaplju izgotovili film o tem mestu pod angloameriško zasedbo. Film se deli v več delov, katerih prvi prikazuje vkorakanje vojske, drugi pa kaže razdejanje mesta pred zasedbo.

* **Zavod za raziskovanje gobavosti.** V Lvonu so ustanovili zavod za proučevanje gobavosti. Tajništvo zavoda ima zaenkrat nalogo zbrati podatke o širjenju te bolezni ter o domovih za gobavce.

* **Gladovne demonstracije v Mesini.** Angleški listi razpravljajo o položaju v južni Italiji in pravijo, da pomeni invazija na Sicilijo preizkušnjo ne toliko vojaške kakor politične moči zaveznikov. Treba je priznati, pišejo angleški listi, da so zavezniki na Siciliji na celi črti odpovedali. Prebivalstvo na Siciliji se že davno več ne izprašuje, kdaj bodo prišla obljubljena živila. V Mesini in drugih krajih se zaradi tega neprestano ponavljajo demonstracije, s katerimi ljudstvo protestira proti pomanjkanju in bedi.

* **Zakaj pride Scorza pred sodišče.** V kratkem se bodo nadaljevale v Italiji razprave proti fašističnim izdajalcem in ob tej priliki prideta pred sodišče tudi bivši tajnik fašistične stranke Carlo Scorza in bivši poveljnik fašistične milice general Galbiatti. Scorza je bil ena izmed velikih nad fašizma pred padcem Mussolinija, ni pa podvzel ničesar za rešitev Stranke pred izdajstvom ter se je pod maršalom Badoglijem celo prostovoljno javil k izvrševanju vojaške službe. Generalu Galbiattiju očitajo, da je v noči od 25. na 26. julij l. l. miroval, namesto da bi bil z milico nastopil proti Badogliu in kralju.

* **Zamorci igrajo opero »Carmen«.** »Daily Telegraph« javlja iz New Yorka, da je v nekem broadwayskem gledališču na sporedu »Carmen«, ki jo igrajo sami črnci. Vstopnice za predstavo pretekli petek je pokupila neka židovska ženska organizacija. Kmalu po otvoritvi gledališča se je ugotovilo, da je neki židovski verižnik 600 vstopnic dvakrat prodal. Prišlo je do takega prerekanja, da je nastala panika in da so morali poklicati policijo.

Zaklonišča morajo biti prvenstveno v kletnih prostorih, kjer je največja varnost zlasti tudi proti zračnemu pritisku. Le kjer to ni mogoče, je treba kot zasilno zaklonišče urediti prostore nad zemljo. Nikaka varnost pa seveda ni podana v vežah ali pritličnih prostorih, če niso kot zaklonišče prirejena in zavarovana.

* **Posledice mile zime** se kažejo v tem, da so marsikje izostali krilati gostje, ki v mrzlih zimah poiščejo svoja zimovišča v raznih delih Evrope. Iz Wuppertala v Nemčiji poročajo, da je v mrzlejših zimah polno divjih rac in njihovih sorodnikov po ondotnem vodovju. Letos pa ni skoraj nobenega takega gosta in se lovcem skoraj ne izplača seči po puški. Operjeni gostje so se letos zaradi mile zime preselili precej dalje na sever.

* **Chaplin pred sodiščem.** Švicarski listi poročajo, da pride ameriški židovski filmski zvezdnik Chaplin pred sodišče v Hollywoodu ter se bo moral zagovarjati zaradi ugrabitve neke mladoletne deklice. Afera vzbuja razumljivo pozornost.

* **Ker bo naklada** nove mladinske knjige »Brzonožec in Puščica« zaradi vojnih razmer omejena, priporočamo, da si knjigo vnaprej zagotovite pri upravi »Jutra«, Ljubljana, Narodna tiskarna. Knjiga stane 20 lir, vezana 28 lir.

Iz Ljubljane

u— **Novi grobovi.** Za vedno je zapustila svojce vdova upokojenca državnih železnic ga. Marija Kompoševa. Za njo žalujejo sinova Ivan in Maks, hčerke Ida poročena Iljaš, Brigita in Marjeta poročena Oman ter drugo sorodstvo. K večnemu počitku so blago mater spremili v torek popoldne na pokopališče pri Sv. Križu. — Umrl je šolski upravitelj v pokoju g. Miroslav Praprotnik. Na zadnji poti bodo pokojnika spremili v sredo ob 15. iz kapele sv. Andreja na Žalah na pokopališče k Sv. Križu. — Preminil je strojni stavec g. France Komar. Zapušča ženo Angelo, sina Gojkota in drugo sorodstvo. Pogreb dobrega očeta bo v sredo ob pol 17. iz kapele sv. Jožefa na Žalah na pokopališče k Sv. Križu. — Pokojnim naj bo ohranjen lep spomin, njihovim svojcem pa izrekamo naše iskreno sožalje!

u— **Poročila sta se** dr. Kambič Jože in dr. Klepec Blaženka. Bilo srečno!

u— **Umrli so v Ljubljani** od 4. do 10. februarja: Breceljnik Uršula roj. Mlinar, 81 let, branjevka, Japljeva 2; Rihar Marija, 80 let, služkinja, Japljeva 2; Salmič Ana, roj. Dikovič, 69 let, vdova sodnega poduradnika, Celovška 28; Punčuh Ludvik, 53 let, zasebni uradnik, Šmartinska 20; Mlejnik Rajko, 66 let, finančni inspektor v p., Kersnikova 7; Jarc Antonija, roj. Črnagoj, 72 let, posestnica, Ižanska 34; Rus Jože, 29 let, uslužbenec drž. žel., Železnikarjeva 16; Levec Franc, 65 let, bivši zidar, Vidovdanska 9; Žalohar Janez, 75 let, uslužbenec drž. žel. v p., Topniška 17; Hubat Franc, 77 let, Japljeva 2; Majcen Franc, 54 let, tajnik Mestne hranilnice ljubljanske, Cankarjevo nabrežje 1; Bochl Jakob, 64 let, delavec, Mlaka 22; Dolenc Marija roj. Zupančič, 68 let, vdova mizarskega pomočnika, Japljeva 2; Frank Aleksander, 72 let, krojaški mojster, Japljeva 2; Prašnikar Franc, 89 let, Šibeniška ul. 6; Poženel Jožica, 25 let, zasebnica, Galjevica 204; Horvat Terezija, 54 let, poljska delavka, Vidovdanska 9; Nabernik Marija, 41 let, služkinja, Vidovdanska 9; Suher Franc, 83 let, profesor v p., Smoletova 6; Ogorelec Ivan, 85 let, posestnik in gostilničar, Borštnikov trg 3; Brajer Alojzij, 81 let, mestni delavec, Japljeva 2. — V ljubljanski bolnišnici so umrli: Verderber Marko, 45 let, posestnik, Predgrad 65; Dobravec Marija, 60 let, služkinja, Rimska 7; Šimnovec Alojzij, 64 let, krojaški mojster, Cojzova 1; Svetek Albina, 52 let, učiteljica v p., Rimska 31; Šmon Valentin, 68 let, mlinar, Domžale; Wiederwohl Ivan, 27 let, galvanizer, Obirska 4; Mojškrc Franc, 42 let, livar, Prule 13; Vertačnik Jožefa roj. Kobal, 75 let, vdova sprevodnika drž. žel., Hranilniška 10; Finžgar Marija, 53 let, učiteljica, Privoz 17; Anko Aleš, 12 dni, sin trgovca, Rožna dolina; Sila Ela, 34 let, šivilja, Trebnje; Jernejc Ivan, 72 let, železniški upokojenec, Tomačevo 2; Pušar Marija, roj. Porenta, 76 let, vdova žel. uradnika, Drenikova 44; Ropret Ivan, 55 let, kovinostrugar, Linhartova 32; Dintar Marija roj. Golobič, 72 let, Tržaška 128; Vrabec Alojzij, 67 let, čevljar, Ob Zeleni jami 17; Noč Danica, 39 let, Jesenice.

u— **Še enkrat »Melodije srca«.** Na naslov gledališke uprave smo prejeli s prošnjo za objavo še naslednjo željo občinstva: Zadnje čase se večkrat piše o Gregorčevi opereti »Melodije srca«. Uprava gledališča gleda na to, da vsako izraženo željo po možnosti izpolni. Zato se obračamo na to merodajno mesto s prošnjo, da bi, kakor pri prvih predstavah omenjene operete, videli tudi ples step z g. Pogačarjem.

u— **Previdnost pri kratkem stiku.** Zaradi kratkega stika je nastalo že mnogo škode. Marsikatera domačija je že bila upepeljena. Zato naj tudi za naše kraje povzamemo opozorilo, ki so ga te dni objavili nemški listi. Naknadne preiskave vedno ugotovijo, da nastane požar zaradi slabih varovalk. V lastno korist kakor tudi v zaščito dragocene narodne lastnine mora vsak gospodar skrbeti, da so dobre varovalke na svojem mestu, oziroma, da jih po kratkem stiku lahko takoj nadomesti.

u— **Pogrešan dečko.** Dne 9. t. m. je odšel z doma v Spodnji Hrušici devetletni šolar Herman Ančnik. Starši ga že vse te dni zaman iščejo po Ljubljani in okolici. Komur je kaj znanega o dečku, naj blagovoli sporočiti na naslov: Alojzija Ančnik, Spodnja Hrušica 41 pri Ljubljani.

u— **Primorci!** Edina za ljudske šole in edina od oblasti odobrena je »Bobič, Slovenska slovnica s pravopisom«, ki je izšla v knjigarni Kleinmayr & Bamberg, Miklošičeva 16.

u— **Pediker Dekanič v kopališču pri Slonu** ne sprejema strank do 1. marca t. l.

u— **Novi strojepisni tečaji** pričenjajo 16. februarja. Vpisovanje dnevno. Informacije: **»Christofov učni zavod«, Domobranska 15.**

u— **»DOLOREX«** tablete se priporočajo pri glavobolu, migreni, zobobolu in gripi. Tudi pri trganju in revmatizmu Vam olajšajo bolečine »Dolorex« v vseh lekarnah!

Z Gorenjskega

Nemško kulturno delo na Gorenjskem. Organizacija KDF je v kamniškem okrožju razvila lansko leto prav živahno delovanje. Bilo je 87 prireditev, katerih se je udeležilo 21.000 oseb. 38 prireditev te vrste je bilo samo za člane oboroženе sile, k ostalim pa so imeli dostop tudi civilisti. 139 delavcev iz raznih obratov kamniškega okraja je imelo priliko preživeti svoj dopust v domovih počitniških kolonij na vzhodnem Tirolskem in ob Vrbskem jezeru. Organizacija KDF bo tudi v letošnjem letu nadaljevala s svojimi prireditvami po lanskem zgledu.

Obveščenje prebivalstva v primeru letalskega alarma. Koroški listi poročajo, da je nastopila sprememba v obveščanju koroškega prebivalstva v primeru letalskih alarmov. Svarila so bodo oddajala tudi po radiju in sicer med programom. Takoj po svarilu pa se bo oddaja nadaljevala.

Rojstvo in smrt na Golniku. Meseca januarja je bilo na Golniku 17 rojstev, smrtnega primera pa nobenega.

Nova kinematografska dvorana v Tržiču. V Tržiču je bilo doslej za kinematografske predstave na razpolago le skromna večja sobica, sedanji tržiški župan inž. Kurz pa si je dolgo prizadeval, da je Tržiču preskrbel večji prostor za kinematografske predstave in slične prireditve. Nova kinematografska dvorana je v neki stari hiši ob Skali ter je urejena z najmodernejšimi pripomočki. Prve predstave v novi dvorani se je udeležil tudi okrožni vodja dr. Hochsteiner iz Radovljice, ki je čestital tržiškemu županu, obenem pa izrekel svojo zahvalo tudi gorenjskim obrtnikom, ki so pripomogli k tej zgradbi.

Nova celovška šahovska mojstra. V Celovcu so se nedavno pomerili domači šahisti in sta ob tej priliki izšla iz ondotnega šahovskega krožka dva nova domača šahovska mojstra. To sta inž. Pöpperl in gospod Eisendle.

Dvojčki po 15. otroku. Zakoncema Schilcher iz Rangersdorfa sta se rodila te dni dvojčka, in sicer dve deklici. Dvojčka sta 16. in 17. otrok v blagoslovljeni družini.

Šest koles je ukradla. 24 letna služkinja Apolonija Kimovec iz Utike pri Kamniku se je morala te dni zagovarjati pred sodiščem, ker je v juliju, septembru in oktobru l. l. v okolici Vodic nakradla šest koles v vrednosti 400 mark. Sodišče v Kranju jo je obsodilo na dve leti ječe. Varnostni organi so kolesa izsledili in jih vrnili njihovim lastnikom.

S Štajerskega

Sestanek obratnih zaupnikov v Celju. V Nemškem domu v Celju je bil nedavno sestanek obratnih zaupnikov iz celjskega okrožja, na katerega je prišlo 236 zaupnikov. Zborovanje je otvoril vodja Koiednigg. Obravnaval je med drugim smernice za delovno organizacijo. Za njim je govoril vodja delovnopolitičnega urada Tanzer. Zbrane je nagovoril tudi vodja gospodarskega urada Wagner, ki je zlasti poudaril najvažnejšo zahtevo: varčevanje in najboljšo nego razpoložljivih dobrin.

Časopis za vojake iz Spodnje Štajerske. Meseca avgusta 1940 je Gauleiter dr. Uiberreither osnoval časopis za vojake z naslovom »Steierland«. List je imel namen postati nekakšen most med bojiščem in domovino. V tem okviru je svojo nalogo doslej prav lepo izpolnjeval. Sedaj je ta list dobil še poseben poudarek s tem, da izhaja v posebni izdaji za Spodnještajerce. Vojaki zlasti radi prebirajo šale, z velikim veseljem pa oglelujejo tudi karikature, ki jih »Steierland« objavlja v vsaki številki.

Odlikovanje ptujskih rojakov. Nedavno so nemški listi poročali, da šteje ptujsko okrožje že nad 50 mož, ki so prejeli za hrabro ponašanje pred sovražnikom v sedanji vojni primerna odlikovanja. Večinoma so prejeli odlikovanje železnega križa 2. razreda, med njimi pa je tudi pet odlikovancev z železnim križcem I. razreda. To dejstvo najbolje izpričuje, kakšen je borbeni duh spodnještajerskih domačinov.

Ranjenci kot gostje. Deset ranjenih vojakov iz rezervnega lazareta v Mariboru je bilo prošle dni povabljenih v goste k skupini deklet, ki se učijo kuhanja. Vojakom so mlade kuharske kandidatke postregle z okusno večerjo, potem pa so skupaj z rekonvalescenti prepevale štajerske pesmi.

Spominska koncerta skladateljv Wolfa in Rögerja. Na dan 22. februarja bo v Mariboru glasbeni večer v spomin skladatelja Huga Wolfa. Na večeru bo sodelovala tudi znana pevka Wolfovih pesmi Marija Triebniggova iz Berlina, ki je po rodu iz Maribora. — Dne 29. februarja bo glasbeni večer v spomin Maksa Rögerja; na njem bo govorila pisateljica Erna Brandova, dočim bo sviral ptujski kvartet za godala.

Simfonični koncert v Celju. Celjskemu mestnemu glasbenemu direktorju Gustavu Müllerju se je posrečilo ohraniti svoj orkester, ki šteje 36 mož. Na nedavnem 5. simfoničnem koncertu je korpus dokazal, da je kos vsem zastavljenim nalogam. Na produkciji so se izvajale tudi pesmi za orkester skladatelja Riharda Wagnerja, pri katerih je pela pevski part ga. Tutta iz Celovca. Velik uspeh so dosegli godbeniki tudi z izvajanjem Beethovnove 1. simfonije.

Sedemdesetletnica znanega Celjana. V nedeljo je obhajal 70 letnico rojstva celjski dentist Emanuel Hoppe. Rodom iz Krkonošev se je Hoppe priselil leta 1900. v Celje, kjer je otvoril dentistično prakso. Pozneje si je jubilant stekel sloves zlasti v filatelističnih krogih in med ostrostrelci. l. 1913. pa je osnoval strokovno organizacijo za dentiste na Štajerskem. Hoppe je sodeloval tudi pri raznih listih in je tako pripravljal pot spodnještajerskim krajem v današnji čas.

Predavanje o Ledenem morju in Sahari. V mariborski ljudski izobraževalnici so imeli v soboto 12. februarja predavanje o pokrajinah med Ledenim morjem in Saharo. Predavatelj Theo Rockenfeller je ob tej priliki pokazal tudi 180 skioptičnih slik.

Nesreča pod avtomobilom. 40letnega mizarskega pomočnika Avgusta Čepa iz Maribora je avtomobil podrl na tla in povozil ter mu prizadejal takšne poškodbe, da so ga morali oddati v mariborsko bolnišnico.

Levo nogo si je zlomil 22 letni mehanik Vencelj Pliberšek iz okolice Ruš. Mladeniča so morali zaradi poškodbe oddati v mariborsko bolnišnico.

Iz Trsta

Tiranstvo nad prostorom. Tržaški dnevnik »Piccolo« je povzel po genovskem dnevniku »Lavoro« nekatere v časniški stroki zelo pereče misli. V omenjenem članku opozarja razne javne in politične tiskovne urade na pomanjkanje prostora v časopisju, česar pa gotovi ljudje ne uvidevajo in se na široko razpisujejo o raznih objavah, ne da bi se pri tem spomnili, da izhajajo časniki zaradi nujnih razlogov vojne štednje samo na dveh straneh. V članku se polaga prizadetim na srce, naj upoštevajo prostorne težave časopisja v sedanjem položaju.

Himen. V Trstu so se poročili uradnik Josip Rodighiero in uradnica Guerina Leban; kamnosek Miroslav Verginela in gospodinja Danica Gruden; železničar Herman Sulini ter gospodinja Hedvika Panizut; upokojenec Ivan Maniago in gospodinja Amalija Domančič; uradnik Marij Tintor in uradnica Amalija Rozman.

Ko je v Trstu pel Caruso... Pod tem naslovom objavlja dnevnik »Deutsche Adria Zeitung« zelo zanimiv članek, ki sega v dobo 1901, ko je nastopil v Trstu z velikim uspehom slavni Henrik Caruso in ko ga je v Ameriki posetilo posebno odposlanstvo Primorja, da mu sporoči pozdrave Trsta. Temu odposlanstvu na čast je tedaj zapel Caruso kitico znane pesmi »Zvon sv. Justa«

Iz Srbije

Zakaj je Srbija v vojni? Na tiskovni konferenci je srbski prosvetni minister Velibor Jonić dal izjavo, v kateri je ugotovil, da je bil srbski narod v vojno z Nemčijo pahnjen zaradi intrig različnih mednarodnih krogov, čeprav sam vojne ni hotel. Razpad Jugoslavije so medtem boljševiki izrabili z namenom, da bi dvignili v Srbiji vstajo in jo razširili na ves Balkan. Srbski narod tudi danes na svojem življenjskem prostoru vodi odločno borbo proti komunizmu in je prepričan, da niso na tehtnici samo njegove kulturne dobrine, temveč vsa njegova bodočnost. S svojo borbo se je postavil na stran evropskih narodov, ki se z Nemčijo na čelu bore proti rdeči nevarnosti.

Beležnica

KOLEDAR

Sreda, 16. februarja: Julijana.

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Noč zmešnjave.
Kino Sloga: Bišofsberška dekleta.
Kino Union: Jurista v zakonu.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Dr. Piccoli, Dunajska cesta 6; Hočevar, Celovška cesta 62; Gartus, Moste, Zaloška cesta 47.

ZATEMNITEV

je strogo obvezna od 18. do 6. ure!

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

DRAMA

Sreda, 16. februarja ob 16: **Namišljeni bolnik.** Premiera. Red Prvi.
Četrtek, 17. februarja, ob 16: **Namišljeni bolnik.** Red Četrtek.

*

Molière: »Namišljeni bolnik«. V njem je pokazal dramatik tragikomični tip namišljenega bolnika, ki deloma tiranizira svojo okolico, deloma pa je žrtev sebičnosti in spletk. To Molièrovo delo bo tokrat zrežiral prvič na našem odru Jože Kovič, ki bo igral tudi naslovno vlogo. Nadalje bodo igrali: Gabrijelčičeva — Belino, Verdonikova — Angeliko, Sever — Beralda, Verdonik — Clèanta, Peček — Diafoirusa, Nakrst — Tomaža Diafoirusa, Gorinšek — Purgona, Raztresen — Fleuranta, Blaž — Bonnefoia, Kraljeva — Toinetto, Svetelova — Luissono. — **Danes bo premiera za red Prvi.**

Opozarjamo, da bo petkova predstava Tavčarjeve igre »Cvetje v jeseni« ena zadnjih uprizoritev tega dela, in da bodo veljale za njo znižane cene.

OPERA

Sreda, 16. februarja ob 16: **Melodije srca.** Red Sreda.
Četrtek, 17. februarja ob 16: **Princeska in zmaj.** Izven. Mladinska opereta. Cene od 28 L navzdol.

*

J. Gregorc: »Melodije srca«. Opereta v treh dejanjih, ki se vrše v veliki modni hiši, na Bledu, v enem največjih hotelov. Igrali bodo: Silva — Mlejnikova, Vera — Barbičeva, Anda — Baukartova, Gizela — Slavčeva (uslužbenke pri »Noblesi«), Viktor, sluga — P. Kovič, Amalija Mirtičeva — Gorinškova, Marija Barličeva — P. Juvanova, Marjan Barič — B. Sancin, Zvonko Okretič, tajnik — M. Sancin, Teobald Barič, bankir — Simončič, Ala Baričeva, njegova žena — Poličeva, Milavski, baron — Milčinski, Marjana, sobarica — Koširjeva, Marjan, pikolo — Bajde. Dirigent J. Gregorc, režiser E. Frelih, koreograf P. Golovin.

Zaradi obolelosti Milice Polajnarjeve je odložena premiera Foersterjeve opere »Gorenjski slavček« na prihodnji teden. Partijo Minke bo naštudirala Ksenija Vidalijeva.

Opozarjamo na predstavo mladinske operete »Princeska in zmaj«, ki sta jo napisala P. Golovin in J. Gregorc. Vprizorjena bo jutra, v četrtek, ob 16 uri izven abonmaja, po cenah od 28 lir navzdol.

Oddajniška skupina Jadransko Primorje

RADIO LJUBLJANA

SREDA, 16. FEBRUARJA

7.00—7.10: Poročila v nemščini. 7.10—9.00: Jutranji pozdrav; vmes ob 7.30—7.40 poročila v slovenščini. 9.00—9.10: Poročila v nemščini. 9.10—9.20: Koračnica, pregled sporeda (v nemščini in slovenščini) nato koračnica. 12.00 do 12.30: Opoldanski koncert. 12.30—12.45: Poročila v nemščini in slovenščini. 12.45—14.00: Koncert malega orkestra, vodi Stojan Stenovic. 13.00—14.10: Poročila v nemščini. 14.10—15.00: Vsakemu nekaj. 17.00—17.15: Poročila v nemščini in slovenščini. 17.15—17.45: Otroška ura; pravljice pripoveduje Maša Slavčeva. 17.45 do 18.15: Komorna glasba. 19.00—19.30: Koračnice. 19.30—19.45: Poročila v slovenščini in pregled sporeda. 19.45—20.00: Glasbena medigra. 20.00—20.15: Poročila v nemščini. 20.15 do 20.45: Skladbe Fr. Chopina; igra prof. Anton Trost. 20.45—21.00: Intermezzo. 21.00 do 22.00: Napevi iz zvočnih filmov. 22.00—22.10: Poročila v nemščini. 22.10—22.30: Nekaj napevov za lahko noč.

Kultura

Dvořákovi »Slovanski plesi«

Peti simfonični koncert velikega radijskega orkestra je v ponedeljek zopet napolnil unionsko dvorano. Tokrat je spored obsegal ciklus skladb enega samega skladatelja, velikega Čeha Antonina Dvořaka, ki je poleg B. Smetane najpogosteje navajano češko ime na naših koncertnih programih. Izvajanje njegovih desetih »Slovanskih plesov«, katerih ta ali oni del je znan s prejšnjih koncertov, bo nedvomno le še bolj populariziralo Dvořaka, ki ima med nami mnogo vnetih prijateljev, a v glasbenih krogih tudi nekatere skeptične presojevalce. Spor za današnje vrednotenje Dvořakovega, kvalitetno sicer dokaj neenakega dela je bil do nedavnega še posebno pereč v njegovi ožji domovini, saj je znana značilnost, da vsaka resnično pomembna umetniška osebnost tvori s svojim delom še nekaj časa križišče raznih struj in stikališče različnih estetskih nazorov, dokler ne preide dokončno med »klasike« svojega naroda. Taki spori so glede Smetane v glavnem že zaključeni, Dvořakova bližina pa je še vedno tolikšna, da vzbuja še danes polemične pojave in vzpodbuja h kritičnemu razčiščevanju.

Vsekako pa je Dvořák skladatelj velikega formata. Izvajanje vsakega njegovega dela, naj bo to prelepa »Rusalka« v Operi ali katera koli orkestralna ali komorna skladba v koncertni dvorani, vedno poplača zanimanje in simpatije, s katerimi sprejemamo Dvořáka vsi uživalci glasbe. Tako so tudi »Slovanski plesi« v izvedbi našega radijskega orkestra nudili obilo užitka in dali lep, četudi krajši koncertni večer. Prav v teh skladbah prihaja do polnega izraza za Dvořáka tako značilna elementarna muzikalnost, pred katero se mora večkrat umakniti v ozadje čista poetična vsebina skladb. Te plese, ki nadomeščajo v simfonični formi scherze, preveva močna življenjska ritmika, prepletena s harmoničnim bogastvom in polna orkestralnega bleska, ki zlasti v nekaterih skladbah (na pr. v Allegro vivace in v obeh »furiantskih« presto) potegne za seboj s svojo kar neubranljivo dinamiko. Čutiš, da je mogio poteči delo take barvitosti samo od močnega glasbenega temperamenta. V obdetavi ljudskega melosa pa čutimo pristnega nadaljevalca Smetanove linije, ljubkega, zdaj zamišljeno nežnega, zdaj razposajeno vedrega glasbenega kramljalca, ki ga poslušamo z naslado, ne da bi nam bilo treba misliti na kaj drugega, kakor se predajati čistemu emocialnemu zadovoljstvu.

»Slovanske plese« je z velikim radijskim orkestrom naštudiral D. M. Šijanec in jih dirigiral, kakor smo pri njem že vajeni, na pamet, kar navajajo tudi kot odliko pred 50. leti umrlega znamenitega mojstra H. v. Bülowa. D. M. Šijanec si je pridobil med slovenskimi dirigenti tako popularnost, da ni treba znova omenjati značilnosti in odlik njegovega temperamentnega orkestralnega vodstva. Orkester je tudi v tem primeru dal svoje najboljše, v kolikor bi večje število vaj ne prispevalo še več odtenkov in dalo izvajanim skladbam še finejšo celotno formo. Dirigent in orkester sta bila za svoj uspešni umetniško vseskozi učinkoviti trud nagrajena s prisrčnim aplavzom. Koncert se je končal že ob 19. uri. Med številnim občinstvom v razprodani dvorani so bili tudi predstavniki nemških in domačih oblasti.

Vojna in glasbeno življenje

V eni zadnjih številk tednika »Das Reich« je izšel zanimiv članek »Zum neuen Formen«, ki obravnava spremembe v berlinskem glasbenem življenju, nastale predvsem zaradi posledic terorističnih letalskih napadov.

Odkar je vojna prodrla v mesta, pravi pisec, se bojuje tudi umetnost za svoj obstanek. Glasba se je znašla v povsem novem položaju. Odpovedati se mora razkošju dvoran in gledališč, bogati opremi in velikemu številu poslušalcev ter uveljaviti samo svoje bistvene strani. Del prostorov v katerih je imela svoj dom, je porušen, odri in dekoracije poškodovani. Odpadle so vnanjosti, ki so dajale berlinskemu glasbenemu življenju njegov sijaj in blesk. Sedaj je treba varovati zgolj notranje vrednote. To zahtevo pa moramo razumeti v vsej njeni resnosti, namreč zahtevo po najvišjem, do kraja dognanem podajanju, ki ga je treba vedno znova pripraviti, če treba tudi v najtežjih pogojih, v boju zoper višje sile tega časa, ki ne priznava več nobene trdnosti ne v zasnovah in ne pri delu. Šele sedaj je umetnost, ki je bila na varnem dolga vojna leta, stopila v tak boj in ga pogumno vodi, a ne zato, da le zasilno obrani svoje ogroženo mesto, marveč iz zmagovitega občutja lastnih stvarjalnih sil, ki jih ne more uničiti nobena zunanja moč.

To pa pomeni, da odkriva nove oblike svojega izživljanja, da s trdnega tira navade prestopa na tesno stezo improvizacije. Opera se sprošča tistih prisiljenih obvez, ki jih nalaga gledališču stalen oder s svojo scenično opremo; zdaj se omejuje v glavnem na kvintesenco glasbeno-dramatskega umotvora, na partituro. Če mora ostati kvaliteta repertoarja in glasbene izvedbe pa lahko stopi v ozadje optičen del predstave, ker ima samo posreden pomen. S tem ne mislimo, da naj bi se opere izvajale v koncertni obliki: to ostane še vedno rešitev za skrajno silo. Toda igra naj se omeji na skupinsko naznačevanje in na geste, tako da ustreza tudi ozadju koncertne dvorane, kjer se zdaj vrše operne predstave. Kostum bodi preprost, enoten po obliki in barvi, maska samo nalahno skicirana; ni niti treba poudarjati, da se s tem zastavljajo tudi režiserjevi fantaziji nove, subtilne naloge. Samo po tej poti lahko prirejajo v velikih, reprezentativnih dvoranah operne predstave. Toda le-te se morajo prilagoditi tudi pogojem majhnega prostora ne v smislu stare dvorne komorne igre, marveč v duhu nove osredotočitve in pa notranjega učinka. Zakaj če umetnost, ki je zgubila ves svoj vnanji blesk ne more več računati z velikim občinstvom in s celimi serijami posameznih predstav, mora biti zmožna, stopiti tudi v šolske in magistratne dvorane kje na obodu mesta, da tako poišče in pritegne resne prijatelje umetnosti prav v njihovem kraju. Taki oziri določajo kajpak tudi repertoar in program: mojstri baroka in klasike, stvaritelji suverene, gospodovalne muzike, imajo prednost; poleg njih stoje v enakopravni vrsti umetniki sedanjosti, ki so se že sami in ne le zaradi sile odpovedali iluzionističnemu odru. Da pri tem stopi lahko tudi oratorij med naloge opernega ansambla, s čimer more operno gledališče seči celo v slavnostni prostor cerkva, bodi naznačeno samo kot ena izmed možnosti.

Koncert ne potrebuje tako odločilne preobrazbe, vendar je treba tudi pri njem v večji meri kot kdaj prej doseči učinek v majhni dvorani. Velike simfonične prireditve filharmonikov se nezmanjšano nadaljujejo, pa tudi manjše glasbene združbe se niso odpovedale javnim nastopom. Umetniško načelo majhne zasedbe je prav sedaj postalo praktično le še bolj upravičeno: zborovska in orkestralna izvajanja v taki glasovni ali instrumentalni zasedbi, kakor je bila veljavna v časih, ko so nastajale razne stare glasbene mojstrovine, se uresničujejo sedaj ne le zaradi potrebe večje estetske čistosti, marveč prav preprosto zato, ker tako zahtevajo današnje realne razmere. Tudi solističen koncert se je moral vrniti, gotovo ne v škodo svojega umetniškega učinka, v bolj majhne prostore, kamor sodi po svojem bistvu; zopet je mogoče doživeti velike virtuoze iz neposredne bližine in malone v osebnem stiku z njimi. Tako pa postaja dom zopet kraj resnega in družabnega muziciranja, kakor je bil nekoč. Ne samo ljubitelji, tudi sami poklicni umetniki — ustvarjajoči in reproduktivni — se obračajo sedaj na zasebni krog, če hočejo doseči razumevanje za finejša in težje dostopna dela. Zopet prihaja v veljavo izžarevanje v bližino, oseben odnos med umetnikom in občinstvom.

Vse to — sklepa pisec — pa zahteva, da se poslušalec glasbe odvadi marsičemu, kar je bilo še v nedavni preteklosti ob sebi umevno, zahteva pa tudi odpoved s strani umetnika, ki je bil doslej vajen široke resonance in vnanjega bleska pri svojih nastopih. Toda notranje bogastvo našega muziciranja ostaja, četudi še tako trpi vnanja forma. Berlin je kot glasbeno mesto lahko zgled ostalemu svetu: tudi v času, ko se ruši mesto, varuje poseben značaj svojega glasbenega življenja, kaže voljo do umetniško kar le mogoče kvalitetnih dejanj, razodeva duševno gibčnost, ki ji je ostal tudi čut za izrednost in zahtevnost, odprto uho za mlado, sodobno umetnost. Marsikaj, kar je zdaj postalo pravilo, utegne ostati še nadalje v razvoju naše reproduktivne umetnosti. Smisel tega razvoja je prav v tem, da so se vnanje in notranje potrebe srečale na isti točki: gmotna usoda postaja duhovna, v uničevalnih bojih časa se oblikuje zakon novega stila.

NAROČITE SE NA ROMANE DK!

Oklopnjaki in njih pomen

Topniški general Paul Hesse piše v »Kölnische Zeitung«:

Oklopnjaki so kot orožje iznajdba prve svetovne vojne. Zamisel tega bojnega pripomočka se je porodila sicer že mnogo prej v nekem avstrijskem častniku — kakor je to pogosto z genialnimi izumi — toda zanjo ni našel razumevanja. V prvi svetovni vojni so potem Angleži razvili oklopne bojne vozove, ki so jih hoteli prikriti z nazivom »tanki«. V bitki pri Cambraiu in pozneje so dokazali svojo uporabnost, bilo jih je pa premalo, da bi vplivali odločilno.

Po l. 1918. se je tehnika vseh dežel spravila na izboljšavo dotedanjih tankovskih modelov. Samo Nemčija je bila po versajlejski pogodbi od tega izključena, kar pa ni moglo preprečiti, da bi se vojaški in tehnični krogi vsaj teoretsko ne bavili s tem vprašanjem. Ko je Vodja Nemčije proglasil svobodno oboroževanje in ustvaril novo državno brambo, je nastalo tudi v Nemčiji mlado tankovsko orožje, za katero so dobili osebje zlasti iz častnikov in moštva dotedanjih konjeniških polkov.

Brzi tempo, s katerim so izgradili nemško vojsko in njeno oklopno orožje, je bil inostranstvu tako nepojmljiv, da je poljsko vodstvo hotelo svoje ljudstvo pomiriti z izjavami, da so

»nemški tanki iz lepenke«.

Šele potem, ko si je poljsko konjeništvo ob teh »tankih iz lepenke« razbilo glavo, je postalo jasno, da nemški oklopnjaki niso iz lepenke. Toda bilo je prepozno. Nagla zmaga nad Poljsko je bila v prvi vrsti uspeh hitrega in drznega nemškega oklopniškega orožja.

Oklopnjaki so bili tedaj še majhni, imeli so po dve strojnici ali eno strojnico in 2-centimetrski top, streglo jim je po dvoje ali troje mož, toda s 40 ozir. 50 km na uro so bili kar brzi. S temi zelo gibčnimi oklopnjaki je šla Nemčija tudi v vojno proti Franciji in tu se je izkazalo, da nemško oklopno orožje francosko, ki je razpolaga'o z dosti težjimi in močneje oboroženimi vozovi, gladko prekaša. Toda ta premoč je tičala v taktiki in vodstvu. Med tem ko so Francozi razdelili svoje oklopnjake na divizije in armade in niso bili zato nikjer močni, je nemško vodstvo svoje oklopno orožje zbralo v močno vojsko, ki je

Pri Sedanu prebila Maginotovo črto

in opravila potem s skoraj neverjetno drznim pohodom veliko obkolitev v smeri proti Dunkerqueu.

Navzlic temu silnemu uspehu pa se je nemško vodstvo vendarle odločilo za močnejše modele. V poteku vojne zahteva vojska močnejšega orožja. To je stara izkušnja. Toda gibčnost zavoljo tega ne sme trpeti. Naloga industrije je potem, da izpolni ti dve zahtevi, ki si po naravi nasprotujeta. Tako so nastali že l. 1940. vozovi s 5 možmi posadke z 2 do 3 strojnicami in 3,7centimetrskim topom, ne da bi najvišja brzina padla znatno pod 50 km. Šele ko je vojska zahtevala še močnejših oklopov in močnejše oboroževe, ki jo je dobila s 7,5-centimetrskim topom, te brzine spočetka niso mogli obdržati. Toda poznejše konstrukcije, kakor Tigri, so dosegle **navzlic kalibru 7,5 do 8,8 cm višjo brzino.**

Kadar nastaja neko napadalno orožje, nastaja tudi obramba. Protitankovski topovi z začetnimi 3,7 do 5 cm kmalu niso več zadostovali. Tudi boljševiki so bili širokopotezni z gradnjo tankov. Bil je čas, ko so spravili v delo vozove s tako močnimi oklopi, da jih nemški protitankovski topovi niso mogli prebiti. Fronta si je pomagala tako, da je uporabila za ta namen protiletalsko in napadalno topništvo. Za prave protitankovske topove, ki svojim novim nalogam niso bili več dorasli, je izumil frontni humor besedo »obtrkovala oklopnih voz«. Toda to je veljalo le za zelo kratek čas. Potem so se pojavili protitankovski topovi po 7,5 in celo 8,8 cm in njihovi probojni sili se niso mogli ustavljati niti najmočnejši sovjetski in ameriški oklopnjaki. Protiletalsko topništvo je bilo določeno sprva samo za področje letalske vojne. A že v Španiji se je borilo tudi proti cijem na tleh, v sedanji vojni pa je postalo zavoljo svoje ruševnosti in strelne točnosti za borbo proti oklopnjakom nepogrešljivo, zlasti še ker razpolaga z močnejšimi kalibri nego protitankovsko topništvo.

Oklopnjaki so gibčni,

torej mora biti gibčna tudi obramba proti njim. Zato so ustvarili napadalne topove, ki spremljajo v tesni zvezi svoje oklopnjake pri napadih in obrambi. Tudi ti topovi so bili s 7,5 cm spočetka lahki, odtlej pa so jih okrepili na dvojni kaliber. Končno služi obrambi proti tankom tudi vse ostalo topništvo do najtežjega, ki je postalo s samovoznimi lafetami danes tudi znatno gibčnejše.

Zavoljo ogromnih frontnih na vzholu ne more biti na vsakem kraju močna obramba proti tankom. Zato so probojni oklopnjakov na krajih s šibko obrambo ali sploh brez nje pogosti. Tu si mora grenadir pomagati sam in se spraviti nad sovražne tanke s svojimi

pripomočki za borbo iz bližine.

Za ta namen ima ročne granate, ki ustvarjajo meglo, in slepila, ki jemljejo nasprotniku vid, dalje ima zažigalne posode in metalce ognja, ki uničujejo obroče ter pošiljajo svoje plamene skozi strelne line v vozeh. Ima tudi celo vrsto drugih uničevalnih pripomočkov, ročne granate, mine, naboje, s katerimi se drzni možje splazijo do oklopnjaka, da jih polože potem v cevi topov, v prezračevalne zaklopke ali pod stolp na tanku. Posebno učinkovito orožje ima v naboju, ki se s pomočjo magneta prilepi na steno oklopnega voza. A še dosti več nego za ta učinkovita orožja gre za moža, ki razpolaga z njimi in jih spravi do sovražnega tanka.

Oklopni vozovi v napadu na sovjetski front

Eden izmed načinov borbe proti tankom so steklenice, napolnjene z bencinom

Ga. Julka Mlakarjeva 70 letnica

Kakor kraška skala — tako je neomajna in vztrajna še danes, ob njeni sedemdesetletnici gospa Julka Mlakarjeva, roj. Bučarjeva. Starejši Postojnčani še pomnijo lepo Julko, ki se je povsod z uspehom udejstvovala. Igrala in pela je na čitalniškem odru, sprejemala v narodni noši kronane goste sloveče postojnske jame in ko je plesala z drugimi lepimi deklicami naše narodne plese, je zbujala splošno pozornost.

Poročila se je že z dvajsetimi leti z g. Ljudevitom Mlakarjem, ki deli z njo usodo kot upokojenec drž. železnic. Sedem otrok se jima je rodilo. Vsi so bili izšolani in so lepo preskrbljeni. Prva hčerka gospa Mila je poročena s podjetnikom Rajkom Turkom, gospa Mara, učiteljica v Ljubljani, je poročena s carinskim inspektorjem Fanjanom, Julči je bila učiteljica v Trbovljah; prav tako sestra Nada, poročena z g. Slokanom, učiteljem istotam. Sin Željko je magistratni tehnični uradnik v Ljubljani, Vida in Ludvik sta že pokojna. Rojenice so položile pok. Ludovika v zibel prav na rojstni in godovni dan njegove mame, naše jubilantke, zato je njena sedemdesetletnica zaradi žalosti za lani umrlim sinom skaljena.

Gospej Julki Mlakarjevi se moramo ob njenem življenjskem jubileju predvsem zahvaliti za njeno sodelovanje v karitativnih društvih. Bila je vedno neumorna delavka, znana po svoji dobroti, darežljivosti in usmiljenju do siromakov. Zato jo povsod spoštujejo in ljubijo, želeč ji iz vse duše da bi lahko prenašala kruti udarec usode. Naj ji bo v tolažbo zavest, da je ena med milijoni trpečih mater sedanjih dni.

Jubilantki želimo ob njenem dvojnem slavju, da bi zdrava in vedra dočakala še več življenjskih praznikov v veselje njenih najdražjih domačih pa tudi širokega kroga prijateljev in znancev.

SPORT

Kdo je mlad in kdo star?

V sportu je meja med mladim in starim zelo gibljiva in posebno v plavanju je starostna meja za najboljše uspehe iz leta v leto nižja. Kdor hoče v zadnjem času v plavalnem sportu veljati za mladega, mora že najmanj s 14 leti pokazati izredne talente in se čimprej med starejšimi tovariši uveljaviti z izrednimi uspehi.

Tudi vrste tako imenovanih seniorjev se zmerom bolj polnijo s plavalci, ki so po običajnih pojmih o starosti in mladosti še zmerom prava deca. Zato je tem bolj redek primer, ki ga beležijo nemški listi, da je ena izmed nemških plavalk šele v 31. letu starosti dosegla izredno dobre uspehe in prekosila marsikatero svojo sportno nasprotnico v »najboljših sportnih letih.

V mislih imamo najstarejšo aktivno plavalko iz vzhodne Prusije go Erno Habich iz Königsberga, ki je pred kratkim v prsnih disciplinah na 100- in 200metrski progi postavila dva izredno dobra rezultata, in sicer znamki 1:30.4 in 3:21.2. Ta plavalka je bila na višku svojih sposobnosti pred dobrimi tremi leti, ko je v enakih disciplinah zabeležila v kritih bazenih dva okrožna rekorda s časom 1:27 odnosno 3:12.8. Ta dva izida sta bila takrat precej povprečne vrednosti in sploh ni nihče govoril o njih.

Čeprav so njeni najnovejši izidi slabši od onih pred tremi leti, so glede na starost avtorice vredni vse pozornosti, posebno pa jih je treba omeniti tedaj, če hočemo priti na čistem kje bi bilo treba potegniti meje med mladimi in starimi v sportu in v plavanju še posebej.

s— **Rot-Weiss iz Berlina premagal slovaške visokošolce.** V Bratislavi je odigralo berlinsko Rot-Weissa tekmo proti slovaškim visokošolcem; zmagalo je berlinsko moštvo z rezultatom 4:1 (0:0, 3:1, 1:0). Vratar Belinčanov Hoffmann je bil najboljši mož na ledu.

ZAHVALA

vsem prijateljem in znancem, ki so našega sina in brata

inž. Mirka Simčiča

spremili na zadnji poti ali se ga spomnili v molitvi. Zahvaljujemo se vsem, predvsem našim goriškim prijateljem, ki so okrasili z venci in cvetjem prerani grob.

Ljubljana, 15. februarja 1944.

Družina SIMČIČ in sorodstvo

MALI OGLASI

Kdor išče službo plača za vsako besedo L —.30, za drž. in prov. takso —.60, za dajanje naslova ali šifro L 2.—. Najmanjši iznos za te oglase je L 7.—. — Za ženitve in dopisovanje je plačati za vsako besedo L 1.—, za vse druge oglase L —.60 za besedo, za drž. in prov. takso —.60, za dajanje naslova ali šifro L 2.—. Najmanjši iznos za te oglase je L 10.—

Službo dobi

KUHARICO samostojno, išče gostilna Prijatelj - Moste. Nastop od 15. februarja do 1. marca. 3526,1a

DEKLE za hišna dela in pomoč v gostilni sprejmemo. — Naslov ogl. odd. Jutra. 3538-1a

PRIDNO DEKLE vajeno vsega gospodinjstva, išče dvočlansk družina. Naslov v ogl oddelku Jutra. 3525-1a

MIZ. POMOČNIKA in vajenca, sprejmem. Naslov v ogl. odd. Jutra. 3555-1a

KUHARICO ki bi samostojno vodila gospodinjstvo, iščem k mali družini. Ponudbe z navedbo osebnih razmer in zaposlitve na ogl. odd. Jutra pod »Sposobna«. 3 57-1a

Izprašane KURJAČE za parne kotle iščemo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Služba v Ljubljani«. 3564-1a

Zaslužek

NEMŠČINO francoščino, italijanščino, angleščino poučujem, pridem na dom. Solidna podlaga začetnikom. Naslov pustite v ogl. odd. Jutra pod »Linguist«. 3357-3

LOTANJE drobnega množinskega predmeta oddam na dom za stalno. Naslov v ogl. odd. Jutra. 3568-3

INSTRUKTORJA, ki bi pripravljal za priv. izpit III. in IV. realne gimnazije, sprejmem. Naslov v ogl. odd. Jutra. 3567-3

Vajenci (ke)

KLJUČAV. VAJENCA sprejmem. Naslov v ogl. odd. Jutra. 3540-4a

Prodam

ZARADI SELITVE prodam staronemško jedilnico. Naslov v ogl. odd. Jutra. 3173-6

PRODAM dve beli, železni postelji brez mrež ter športno zapestno uro stare znamke. Naslov v ogl. oddelku Jutra. 3529-6

ŽENSKE ČEVLJE 5 parov, dobro ohranjene, št. 37-38, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 3528-6

SPALNICO dvakrat vezano, pevovrstna izdelava, krasna orehov imitacija, ugodno naprodaj. Prav tam se proda lepa, nova, moderna kuhinjska oprava. Naslov v oglas. oddelku Jutra. 3531-6

OTROŠKI VOZIČEK globok, krem barve, nov, zelo lep, se ugodno proda. Naslov v ogl. odd. ku Jutra. 3535-6

PRODAM nove cevlje, visoke, štev. 38, železno posteljo z žimnico. — Poizve se pri Lucij. Jeranče, Večna pot štev. 21. 3533-6

ŠIVALNI STROJ z dolgim čolničkom, zelo dobro ohranjen, izvrstno šiva, zelo pripraven za domačo uporabo, naprodaj po zmerni ceni. Naslov v ogl. odd. Jutra. 3532-6

ŠKORNJE črne, štev. 43-44, skoraj nove, prodam. Rožna dolina, c. VI, št. 13-I. 3537-6

VINSKE ŠKAFE in pudrhe razne velikosti dobite pri Gospodarski zvezi, Bleiweisova 29. 3544-6

POSODO za nasolitev mesa, iz mehkega in trdega lesa, dobite pri Gospodarski zvezi, Bleiweisova 29. 3543-6

BREZOVE METLE drž je za lopate, motike in omela dobite pri Gospodarski zvezi, Bleiweisova 29. 3542-6

FINA SITA rešeta in rete prodaja Gospodarska zveza, Bleiweisova cesta 29 3546-6

SENO - SLAMA Prosimo, da se interesenti za vagonske količine govejega kot konjskega sena ter slame zglase pri Gospodarski zvezi - Bleiweisova 29. 3545-6

AVTOMOBILSKE otroke, dobro ohranjene, z mocno stojalo, prodam. Magajeva ul. 2-I., levo. 3548-6

SOJOR z gumijastim dnom, vse v enem kosu, predvojno blago, se proda. Naslov v ogl. odd. Jutra. 3551-6

BLAGO za tri srajce, 5 m volne nega ševjota, dve podlogi za moško obleko, se proda. Naslov v ogl. oddelku Jutra. 3550-6

SERVIS odličen češki porcelan za 6 oseb, sestoječ iz jedilnega, kavinega, mocca in sadnega servisa, 67 kom., poleg 3 rje proste zajemalke, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 3553-6

MOŠKE ČEVLJE št. 45, črne, nove, staro blago, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 3552-6

MIŠI, PODGANE in ščurke zanesljivo pokončate s strupom, ki ga dobite v drogeriji KANC, Židovska ulica 1. 3536-6

SKOBELNIK mizarski, in eno mizo, prodam. Domobranska cesta 7. 3589-6

Dekorativno BLAZINO pravo srebro, ročno vezenje, prodam za 2000 lir. Ogled od 2. do 3. Erjavčeva 4a-IV., desno. 3522-6

PRAŠIČA štiri mesece starega, oddam v oskrbo proti plačilu. Hrano bom delno preskrbel sam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 3522-6

MOŠKO KOLO, dobro ohranjeno, znamke »Torpedo«, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 3556-6

DAMSKO in MOŠKO kolo znamke Steyr in Adler, skoraj v novem stanju, in dve motorni kolesi, najnovejši model, za izredno nizko ceno naprodaj. Ogled pri Merkur, Puharjeva 6. 3573-6

Nove moške MAJE, nekaj metrov flanele in otroške volnene hlačke z nogavičkami v roza, beli in svetlomodri barvi, velikosti od 1. do 5. leta, prodam. Naslov v oglas. odd. Jutra. 3566-6

Kupim

PARNI KOTEL do 5 atm., kupim. Florijanska 30-I. 3502-7

KREMENČEVO LUČ dobro ohranjeno, manjše oblike, kupim. — Hribar, Malgajeva 2-I. 3547-7

TEHTNICO decimalko do 100 kg, v dobrem stanju, kupim. Naslov v ogl. odd. Jutra. 3549-7

TRICIKEL dobro ohranjen, kupim in dam v račun moško kolo v odličnem stanju. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 3554-7

ZNAMKE kompl. zbirko ali posamezne partije, tudi prekomorske, kupim. Ponudbe pod »Znamke« na ogl. odd. Jutra. 3524-7

SEKIRA, težkega ok. 20 kg, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zdrav prašiček«. 3572-7

KNJIGE v raznih jezikih, znanstvene, medicinske in tehnične, novejšega časa, časopise in tudi cele knjižnice kupuje stalno knjigarna Kleinmayr et Bamberg, Miklošičeva 16. 3561-7

KUPIMO: Jurčič, Zbrana dela, I. izdaja; Stritar, Zbrana dela, I. izdaja; Jakoba Alešovca Zbrani spisi, 1. zvezek; Cankar, Zbrani spisi, 4. zvezek. Knjigarna Kleinmayr et Bamberg, Miklošičeva. 3562-7

Posest

[illegible] ISKO ugodno pri dolenjskem kolodvoru takoj ugodno prodam. Kapitelska ul. 3 2017-2

VELEPOSESTVO z gozdnim kompleksom, 540 ha, kompletna žaga s poslopji in inventarjem, gozdni kompleks star sto let in komercielno neizkoriščen, poleg lepih travnikov in njiv ter gospodarskih poslopij, prodam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »šest milijonov lire«. 3574-20

Uspeh Zimske pomoči bo merilo ne le za naš socialni čut, temveč tudi za našo narodno zavest. Vsak naj zato prispeva, kolikor si more utrgati!

V najem

MANJŠI LOKAL, primeren za galanterijsko in modno trgovino, iščem v središču mesta ali v bližnji okolici. Ponudbe na oglas odd. Jutra pod »Trgovina« 3122-17

PRIMERNE PROSTORE po možnosti v centru — iščem za slikarsko in pleskarsko obrt. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«. 3560-17

Stanovanja iště

HIŠN. POSESTNIKI, POZOR! Samostojna dama, sama, išče malo komfortno stanovanje v boljši hiši v centru. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 3519-21a

POSTREŠNICA mirna, poštena, v celodnevni stalni službi, išče primerno stanovanje. — Lahko tudi kot sostanovalka. Ponudbe na oglasni odd. »Jutra« pod šifro »Za Bežigradom«. 3530-1

Sobo odda

SOBO z dvema posteljama, brez perila, s souporabo kopalnice, oddam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 3514-23

VELIKO SOBO prazno, oddam in sprejmem dva samostojna lica. Naslov v ogl. odd Jutra. 2520-23

OREMLJ. SOBO z dvema posteljama takoj oddam. Naslov v ogl. oddelku Jutra. 3521-23

2 VEZANI SOBI, opremljeni, oddam. Perilo lastno. Naslov v ogl. odd. Jutra. 3565-23

Sobe išče

LJUBLJANČAN išče eno ali dve opremljeni sobi v centru s posebnim vhodom. Ponudbe pod »Dobro plačame« na oglas. odd. Jutra. 3527-23a

OPREMLJENO SOBO s strogo separatnim vhodom, išče gospod s 1. marcem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Točen plačnik«. 3570-23a

Ženitve

GOSPOD star 40 let, želi radi slabega poznanstva in v svrho ženitve spoznati vdovo, staro 35 let, ki poseduje lastno stanovanje. — Dopise na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »Samotar«. 3558-25

Razno

SREBRNE PREDMETE, nakit, razne dragocenosti, denar itd. vnovčim po najvišji ceni proti takojšnji gotovini. Izposojujem bančne in kreditne posle, nakup in prodajo vrednostnih papirjev ter raznih nepremičnin. Alojzij Planinšek, Knaflieva (prej Dvoržakova) 3/I 2606-37

KOMU JE ZNANO kje se nahaja Fišer Bogomir, rojen 25. X. 1918, ki je bil internirin v Gonarsu, baraka štev. 8. Po kapitulaciji Italije nimam o njem nobenih vesti. Pojasnila prosim na oglas. oddelek »Jutra« pod »Interniran« 3302-37

Hiromantinja MARIJA Vam točno označi Vašo življenjsko pot. Sprejema od 10. do 12. ter od 2. do 5. Puharjeva 1-II. 3539-37

IZGUBIL SEM OČALA od Mladike do Rožne doline. Pošten najditelj naj jih vrne proti nagradi pri vratarju Narodne t[illegible]ne 3559-37

DNE 17. FEBRUARJA 1944 ob 15. uri se vrši v tovornem skladišču postaje Ljubljana dražba: 1 zaboj (elektromotor) in različnega pribora. — Skladiščno vodstvo. 3 71-37

V MILANO POTUJE trgovec ter prevzame v izvršitev razne posle zanesljivo in vestno. Naslov pustite v ogl. odd. Jutra pod »Milano«. 3563-37

✝

Umrl nam je včeraj naš dobri očka

FRANCE KOMAR

STROJNI STAVEC

Pogreb bo v sredo, dne 16. t. m. ob pol 5. uri popoldne, z Žal — kapele sv. Jožefa — k Sv. Križu.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v ponedeljek, dne 21. t. m. ob 7. uri v župni cerkvi v Trnovem.

Ljubljana, 15. februarja 1944.

Žalujoča žena ANGELA, sinko GOJKO in ostalo sorodstvo.

✝

Umrl nam je dragi brat, stric in svak, gospod

MIROSLAV PRAPROTNIK

šolski upravitelj v pokoju

Pogreb dragega pokojnika bo v sredo, dne 16. II. 1944, ob 3. uri pop. z Žal, kapele sv. Andreja, na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, 15. februarja 1944.

Rodbina PRAPROTNIK in ostalo sorodstvo

Harry Hoff: 31

ZLATA PIJANOST

Kriminalni roman

»Imela sva poseben načrt — in če hočeta biti pametna, ga lahko zdaj mi skupno izvršimo. Bilo bi najpametnejše, kar moreta storiti. Če nam bo sreča mila, se lahko že čez nekaj dni spet odpravimo, bogato obloženi z zakladi.«

Francisco in Mariano sta se naglo spogledala. Nato je Mariano odvrnil: »Velja. Povej nam, kaj misliš storiti.«

»To ti lahko pojasnim. Povsod okrog zlatega hriba so raztresene kočice ljudi, ki tam delajo. V teh kočicah se zlato hitreje in lažje najde kakor drugod. Človek mora biti samo spreten. V enem slučaju mi je že uspelo, da sem odnesel bogat plen. Pa to mi še ne zadostuje. Imeti hočem vsaj trikrat toliko. Če vse dobro pripravimo in se lotimo dela z združenimi močmi, lahko opravimo vso reč v eni sami noči. Ta mah me je obšla sijajna misel —«

In Bonifacio je jel razvijati peklenski načrt.

*

Zvečerilo se je bilo. Orechas se je vrnil k svaku, vendar je našel v stanovanju samo Elizo. Lobato je imel še opravka v banki.

Eliza je pravkar pogrinjala mizo za večerjo. Hladno in udržano je odzdravila stricu, nato pa molče nadaljevala svoje delo. Major je sedel k oknu in si obšestno prižgal smotko. »Saj menda smem kaditi?« je vprašal, samo da bi nekaj rekel in pretrgal moreči molk.

»Seveda!« je Eliza kratko odvrnila, mu postavila pepelnik in se takoj spet vrnila k mizi.

»Zakaj si tako molčečna, dete?« je vprašal Orechas in jo s strani opazujoče pogledal. »Ali te je kaj ujezilo?«

Zdaj je Eliza vzrojila. »Da, stric, prav nate sem jezna, da nikoli tega,« je odvrnila. »Kako si danes ravnal s komisarjem.«

»Menda ne slabo?«

»Način, kako si govoril z njim, se vsekako ne more imenovati prijazen. Najbrže te je kdo nahujskal proti njemu? Prihajal si od Barreta —«

Orechas se je podmoklo zasmejal. »Ha, ha, Barreto! Da, vidiš mislil sem, da je ta tisti, za katerega ti bije srce.«

»Kako ti je prišlo to na misel, stric?« je Eliza začudeno vprašala.

»Saj sem bil zraven, ko si se seznanila z njim. In zdelo se mi je, kakor da bi te bila njegova osebnost močno prevzela.«

»Saj me tudi je,« je dekle odkrito priznalo. »Vendar ne v tistem smislu, kakor si nemara ti razumel. To je bilo že nekaj minut po tem, ko me je na stopnicah srečal komisar Braun.«

Orechas jo je prijazno prijel za roko. »Mda — ko bi bil to slutil! Tvoj dobri striček se je po tem takem spet enkrat mogočno uštel. Kriminalistična logika očitno ne zadostuje, kadar gre za čustva mladih deklet. — Razen tega bi bil prisegel, da se je senhor Barreto na prvi mah zaljubil vate.«

»V tem oziru se morebiti nisi ukanil,« je menila Eliza, »čeprav mi postaja gospod Barreto bolj in bolj nerazumljiv. Najprej je delal vse, kar je vedel in znal, da bi pripravil očetu in meni kar moči prijazen dom — zdaj ga pa mahoma ni več na izpregled.«

»Hm — hm!« je zamišljeno dejal Orechas in za trenutek upri oči predse. Eliza je nadaljevala: »Od kraja sem tudi jaz mislila, da mu je kaj do mene. Pa sem se očitno motila.«

»Ne, tega ne verjamem. Morda je že opazil, da daješ nekomu drugemu prednost pred njim.«

Eliza je začudeno dvignila oči. »To bi res da marsikaj pojasnjevalo. Tebi se komisar Braun najbrže ne zdi dovolj dober zame?«

To nepričakovano vprašanje je Orechasa zmedlo. »Kako moreš tako misliti?« se je poskusil izviti. »Res je sicer, da še nimam prave sodbe o njem. Ker pa te stvari očitno ni več moči izpremeniti —«

»— se boš pač moral sprijazniti z njo,« je dopolnila Eliza, in poreden nasmeh ji je zagral na ustnicah.

»Mar reci, da sem se že sprijaznil,« je odvrnil major in vstal, da se poroku je z Lobatom, ki je bil pravkar stopil v sobo.

Eliza je na tihem upala, da se Braun še enkrat oglasi. Toda ni ga bilo. Konec koncev res ni imel več službenega opravka pri Lobatovih, za navaden obisk pa mu je manjkalo časa. Razen tega se gotovo ni maral še enkrat v tej hiši srečati s starešino, o katerem je vedel, da je še vedno tu v gosteh.

Res je bilo, da kratko in malo ni utegnil. Moral je pripraviti nočno stražo. Vse je bilo treba natančno premisliti.

Mendasu je določil posebnega opazovalca. Za to nalogo je izbral Braun najboljšega spretnega izmed svojih uradnikov. Iskalec zlata ni smel niti malo zaslutiti, da je njegova koliba nadzorovana. Možje ob »zlatem hribu« so si sami postavili stražo. Vendar je Braun tudi tja poslal uradnika. Vrhu tega je razpostavil na raznih krajih mesta še nekaj ljudi.

Ure so minevale v napetem pričakovanju, ali se bo kaj zgodilo.

Braun je v teku noči še nekajkrat obhodil posamezne straže in se prepričal da dobro pazijo.

Poročila so bila zmerom enaka: »Nič posebnega!«

Drugo jutro je Orechas že zgodaj spet prišel na policijski urad. »Nu, Braun,« je vprašal malce podsmehljivo, »ali ste dobili minulo noč kako potrdilo za svoj nazor?«

»Ne,« je s čvrstim glasom odvrnil komisar, »za zdaj še ne. To pa še davno ne dokazuje, da ne bi imel prav. Slej ko prej sem prepričan, da je Bonifacio Salvador še v bližnji soseščini. Nemara bo počakal dan ali dva, da se razburjenje nad njegovim prvim nastopom nekoliko unese.«

»In potem, mislite, se bo vrnil?«

»Najbrže bo poskusil še enkrat.«

»Na kaj opirate to mnenje?«

»Na uspeh, ki ga je imel doslej. Takotatvina pri senhorju Pexotu kakor rop živil sta se mu obnesla, in — sami veste, gospod major — dokler ima zločinec srečo v svojih podvzetjih, toliko časa

Orechas se je nasmehnil. »Hm — to dokazovanje ni napačno. A kdo ve, nemara je tudi on kaj zaduhal o tem, da se zdaj tu vse drugače pazi.«

»Skoraj ne verjamem. Težko da bi bil pri nas s kom v zvezi. Opazil bo šele, ko si opeče nos.«

»Mož, ki naj bi sledil Mendasa, tudi ni opazil nič posebnega?«

»Ne. Indijanke snoči vsekako ni bilo k njemu.«

Schriftleiter - Urejuje: Davorin Ravljen. — Für das Konsortium »Jutro« als Verlag: Za konzorcij »Jutra« kot izdajatelja: Stanko Vurnat — Für »Narodna tiskarna A. G.« als Druckstelle - Za »Narodno tiskarno d. d.« kot tiskarnarja: Fran Jeran. — Für den Inseratenteil verantwortlich - Za inseratni oddelek odgovarja: Ljubomir Voršič